

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un um. . 14 "
Pe o lună . 2.40 "
Numărul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat 503.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Deák Ferenc Nr. 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă fiecare șir
20 fileri.
Manuscripte nu să înapo-
iază.

„Ordin confidențial“.

Anul trecut s'au împlinit patruzeci de ani dela izbucnirea războiului dintre Franța și Germania, care i-a hărăzit Franței pierderea alor două provincii înfloritoare. Aniversarea aceasta tristă a fost pentru supușii de odinioară ai Franței prilej să-și aducă din nou aminte de vechea lor patrie glorioasă și să-și manifeste recunoștința pentru ceice și-au jertfit viața apărându-și țara, — depunând cununi pe mormintele acestor eroi.

În fruntea acestei mișcări pioase au mers femeile franceze. La Metz, la Strassburg și în alte locuri udate cu sânge francez, mormintele au fost acoperite de flori și cununi împodobite cu tricolorul francez.

La Metz, un comisar de poliție a somat pe o damă să ia de pe piept cocarda tricoloră.

„E cu neputință! — a fost răspunsul. — Nu poți să smulgi cecece s'a înrădăcinat în inimă!“

Și cocarda a rămas pe piept.

În cimitir, comisarul i-a somat pe ceice aduceau cununi, să îndepărteze panglicile tricolore de pe cununi.

„Vă rugăm să respectați sentimentul nobil de recunoștință ce-l păstrăm pentru ceice și-au jertfit viața pentru patria lor!“ a fost răspunsul și comisarul s'a mulțumit să desfacă panglica

albastră dintre celelalte panglici roșii-albe și să o lege în altă parte.

Și Alsacia-Lorena n'a încetat de-a rămânea provincii germane, deși pe morminți străluciau culorile glorioase ale Franței.

Ce deosebire între acest comisar german și autoritățile noastre polițienești din Ungaria!... Avem și noi culorile noastre istorice cari din vremuri imemorabile au împodobit portul nostru național-românesc. Și câte au avut să sufere ceice nu au putut și nu pot să smulgă din inimă dragostea lor pentru aceste culori românești! De câteori am avut prilej dureros să înregistrăm brutalități neomenoase săvârșite de jandarmi și alte organe în goana fără rost după tricolorul nostru.

N'a fost în vremile din urmă horă și joc, la care culorile noastre românești nevinovate să nu fi fost smulse de pe piepturile celor ce le purtau și fără ca cei ce le purtau să nu fi fost bătuti și înjurați. Și n'au fost cruțate nici femeile. Acum de curând s'a întâmplat la Câmpeni, că asupra Româncelor cari veneau la târg s'a năpustit droaie de jandarmi și, între înjurături murdare, le-au răpit tricolorul cu care erau încinse.

Ne-a fost, deci, mare surprinderea când am primit eri știrea că ministrul de interne contele Khuen-Héderváry a ordonat să se ancheteze cazul acesta de brutalitate și, găsind adevărate cele

scrise de ziarul nostru, i-a pedepsit pe autori, adresând în acelaș timp tuturor posturilor de jandarmi un „ordin confidențial“, în care le interzice prigonirea pe viitor a tricolorului românesc, „fiindcă aceste culori fac parte din portul național-românesc“.

Știrea primită eri dela corespondentul nostru ni-a fost confirmată azi și din altă parte. „Ordinul confidențial“ al ministrului nostru de interne există și pe viitor culorile noastre istorice nu vor mai putea fi batjocorite — dacă jandarmii vor respecta ordinul acesta „confidențial“. Și, trebuie să mărturisim sincer, noi n'avem nici o încredere și nădejde în efectele acestui ordin.

S'au mai dat ele nenumărate ordine de natura aceasta. De câteori n'am auzit din gura miniștrilor noștri declarațiile stereotipe: „Am dat ordin să se respecte legea“... „Am ordonat cea mai severă anchetare a cazului“... Și ordinele au rămas ordine; anchetele s'au făcut, nu s'au făcut, — dar fărădelegile și volniciile n'au dispărut, ci au dăinuit ca și mai nainte.

Ordine de natura aceasta „confidențială“ nu pot mulțumi pe nimeni, fiindcă nu-i de-ajuns să fie cunoscute numai de-o parte a celor chemați să le cunoască. Se vor ivi și în viitor cazuri când, în ciuda acestui ordin „confidențial“, jandarmii noștri atotputernici vor lua din nou la goană culorile noastre. Și înzadar vor pro-

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA“

Răscoala țăranilor ardeleni.

(„*Tumultus Rusticorum*“).

— Foiță originală a „Tribunii“ —

De Ioan Lupăș.

1437.

I.

În cursul veacului al XIV-lea situația țăranimii din Ardeal și Țara Ungurească se agrava în mod simțitor prin introducerea sistemului banderial și mai ales prin hotărîrea dieței din 1351, care impunea țăranilor iobagi sarcina de a da din toată agoniseala muncii lor partea a 9-a domnilor feudali. Mai nainte aveau să dea numai preoților decimele (dijmele) impuse prin legile Sfântului Stefan, care-și motivase această dispoziție prin cuvintele înțelepte, că dacă preotul e îndatorat a se ruga pentru credincioșii săi, e cu dreptate ca dela aceștia să trăiască. Asemenea motivare era ușor de găsit și în favorul nobilimii, care avea îndatorirea de a merge la oaste, de câte ori cerea trebuința, ca să apere țara. Deci rațiunea noului impozit („nona“) era, ca iobagii, muncitori ai pământului, să răsplătească prin acest bir pe stăpânii lor, cari apăraseră țara și să facă regelui posibilă organizarea unei armate corăspunzătoare. Câtă vreme nobilimea își îndeplinea datoria și iobagii erau

scuțiți de miliție, dispoziția respectivă a legii deși oneroasă pentru țărani nu putea fi considerată ca fiind nedreaptă. Aceasta însă nu a durat mult. Căci nobilii au început dela un timp a se sustrage dela împlinirea datoriilor militare, punându-le și pe aceștia tot în căruța țăranilor, din cari își alcătuiau banderile și cari aveau să plătească și dările cele multe, necesare pentru susținerea acestor banderii. Mai ales după 1395, când primejdia din partea Turcilor devenise amenințătoare și permanentă, pe lângă dările și dijele stabilite în legile mai vechi, se cereau adeseori și dări extraordinare, așa numite „subsidiu“, pe cari iarăș țăranii aveau să le răspundă direct sau indirect.

Pentru apărarea granițelor s'a cerut pe vremea lui Sigismund, ca și biserica romano-catolică să jertfească jumătate din venitele dijmelor, ce lua dela țărani. Și în timpul războaielor cu Turcii, s'a admis ca biserica să poată sili pe țărani a răspunde prețul dijmelor în bani, nu în naturalii, cum fusese obiceiul din vechime. Prin aceasta s'a îngreunat și mai mult starea țăranimii. Multele neajunsuri s'au mai sporit și prin politica financiară nenorocită a regelui Sigismund, care aflându-se aproape totdeauna în lipsă de bani și fiind rău gospodar, a încercat să iasă din încurcătură punând în circulație bani (denari) noi, mai răi însă și mai fără valoare decât cei vechi. Cu profitul, ce rezulta din acest schimb de bani, așanumitul „*lucrum camerae*“, de care au abuzat aproape totdeauna regii cei slabi, putea să-și acopere Sigismund chel-

tuelile lui nesăbuite, dar pentru țară și pentru popor acest schimb de bani însemna o nouă sarcină grea. Și anume iată pentru ce: Episcopul catolic din Alba-Iulia Gheorghe Lépes la încasarea dijmelor stăruia, ca birnicii să plătească după valoarea denarilor vechi. Așa d. p. dacă dijma după o clae de grâu se putea răscumpăra mai nainte cu 8 denari vechi, acum el pretindea dela birnicii săi valoarea corăspunzătoare acestei semne, adică 80 denari noi. Atât de răi și fără valoare erau banii lui Sigismund față de cei de mai nainte.

Țăranii neputând răspunde aceste sume înzecite, s'au adunat restanțe de pe 3 ani. Și când episcopul a cercat să procedeze cu toată energia la încasarea dijmelor, amenințând pe restanțieri cu anatema, atunci s'a pomienit în fața unei rezistențe neașteptate: țăranii iobagi și nobilii de rând, — obligați a plăti și ei aceste dijme — n'au voit să mai plătească nimic! În pornirea aceasta de împotrivire țăranii ardeleni par a fi fost influențați și de învățăturile reformatorului Ioan Huss răspândite în Ungaria și în Ardeal în măsură atât de mare, încât episcopii catolici spre împiedecarea acestui curent, se văzură nevoiți a cere ajutorul vestitului inquisitor și predicator italian Iacob de Marclia.

La stăruințele și rugările aproape desperate ale episcopului Gheorghe Lépes acesta veni în Ardeal, unde în vara anului 1436 desfășură o activitate zeloasă în favorul catolicismului. Autoritatea ierarhiei catolice, odată sdruncinată, nu putu s'o restabilească însă în vreme așa scurtă.

testa cei luați la țintă: „Avem voie să purtăm culorile aceste, fiindcă ele fac parte din portul nostru național românesc. Despre aceasta este ordin ministerial! Jandarmii, „domnii jandarmi“, nici nu vor asculta vorbele blânde, ci întorcând pușca vor lovi în cei ce protestează „Iată ordinul ministerial!“... Sau, în cazul cel mai bun, vor cere ca în batjocură, să li-se arete ordinul... pe care numai ei îl cunosc!

Procedeu acesta al ministrului de interne nu ne poate, deci, mulțumi nici câtuși de puțin. Dacă dl ministru într'adevăr are de gând să pună capăt goanei nebune ce s'a deslăntuit împotriva culorilor noastre istorice — la cari am ținut și vom ține cu sfințenie — trebuie s'o facă pe față și în mod sincer, publicând în „Monitorul oficial“ ordinul acesta, ca să fie luat la cunoștință de toți cei pe cari îi interesează. S'au dacă nu vrea s'o facă aceasta, n'are decât să răspundă la una din multele interpelări ce i-s'au adresat de către deputații noștri în vremea scurtă de când a ajuns la cârma țării și să declare în parlament ceea ce a spus în „ordinul confidențial“: „Tricolorul românesc face parte din portul poporului românesc și am dat ordin sever ca pe viitor să nu mai fie batjocorit“.

Să răspundă spre pildă la interpelarea ce i-s'a adresat când cu măcelul dela Telna, unde jandarmii în goana lor după tricolor au stins atâtea tinere vieți românești. Dar ministrului de interne îi stau la îndemână atâtea cai pe care poate să dea acestui ordin caracterul *publicității* celei mai largi, care singură poată să ne facă să credem că dorește sincer liniștirea, măcar în această privință, a poporului românesc.

Țăranii catolici erau revoltați în adâncul sufletului contra episcopului, care aruncase anatema asupra lor, lăsându-i astfel în vârtejul vieții lor chinuite lipsiți și de singura mângâiere și de cel mai puternic razim sufletesc: binecuvântarea bisericii.

II.

Nemulțămirea era generală în păturile de jos ale poporului. Magnații credeau însă, că această nemulțămire se îndreaptă numai contra preoșimii și în special contra episcopului Lépes. Nu și aduceau ori nu voiau să și aducă aminte, că și asupra lor poate atârna sabia răsbunării pentru păcate și nedreptăți învechite, de cari s'au jeluț adeseori țăranii, fără a găsi ascultare.

La începutul anului 1437 împrejurările în Ardeal erau tocmai potrivite pentru încercarea unei răscoale țărănești. Voievodul Ardealului cu partea cea mai mare a oștirii era pornit să apere granițele contra Turcilor. Rămăsese lucrurile în grija vice-voievodului Lorant Lépes, fratele episcopului Gheorghe.

Cea dintâi scânteie a pârjolului izbucni în comitatul Albei-de-jos, în primăvara anului 1437 amenințând mai ales ținuturile învecinate ale Sașilor, cari cer zadarnic ajutor dela vice-voievodul Lorant. Acesta se scapă de ei cu câteva cuvinte de încurajare.

Prin Iunie se simțea clocotirea răscoalei și în părțile Sătmarului, unde palatinul țării, Laurentiu Hedervári se văzu silit să amâne niște procese din cauza aceasta (*propter guerram rusticorum*).

Congregația comitatului Caraș-Severin. În fața congreghației ordinare din primăvară a comitatului Caraș-Severin convocată pe Luni 2/15 Mai a. c., invitat pe membrii congreghaționali, aparținători partidului național român, la o consfătuire confidențială, care va avea loc Duminică seara 1/14 Mai la ora 6 în localul din etaj al hotelului »Concordia«.

Importanța obiectelor de desbătut reclamă ca toți să fie de față.

Lugoj, 8 Mai n. 1911. Dr. V. Branisce.

Lupta pentru votul universal. Drapelul desfășurat de Justh și aderenții săi în numele reformei electorale trezește valuri adânci în opinia publică ungurească. Se fac pregătiri în mai multe orașe de frunte ale țării pentru propaganda reformei și lupta făgăduiește rezultate favorabile, mai ales că cluburile politice patruzeșioptiste provinciale iau fără ezitare poziție alături de justhiști.

În 28 cor. se va ține o mare adunare populară în Hodmezővásárhely, la care va lua parte însuși șeful partidului însoțit de mai mulți deputați.

Luni clubul patruzeșioptist din Aiud a ținut o ședință în care s'a prolamat lupta pentru sufragiul universal *egal și secret*. S'a luat hotărâre ca clubul să felicite pe Justh din prilejul vorbirii sale ținute la Arad și s'a trimis o telegramă de aderență pentru moțiunea luată aci.

Politica externă a moștenitorului. În legătură cu audiența de dăunăzi a moștenitorului de tron, marele ziar din Londra *Daily Telegraph* are următoarele informații pe cari le deține din izvor vienez: Moștenitorul de tron, actualmente, se ocupă în mod intensiv cu problemele politice externe a monarhiei și înfrunște chiar în măsură însemnată rezolvirea lor. În audiența sa recentă a cerut monarhului ca să creieze relații mai strânse cu Rusia și să facă în consecință demersurile necesare la Petersburg. Se spune că moștenitorul de tron are în proiect o apropiată călătorie în capitala Rusiei. Tot cu prilejul recente sale audiențe — adaugă numitul ziar — moștenitorul ar fi accentuat și necesitatea unei vizite în Italia pentru intensifierea relațiilor intime ale triplei alianțe-

În timpul acesta în părțile Solnocului începu a lua proporții tot mai serioase mișcarea țăranilor. *Desfășurarea robiei* era lozincă aruncată în masele poporului și care făcu să sporească repede ceata nemulțămiiților, la care se alătură, pe lângă mulțimea țăranilor Români și Unguri, și o samă din nobilimea de rând, din cei săraci.

Când prinseră de veste, că vice-voievodul a pornit cu oaste nemeșească și săcuiească contra lor, răsculații se așezară cu tabăra lor lângă Olpret și pătrunși ca dintr'odată mai mult de duhul blândității decât de al răzvrătirii, începură a se sfătui, cum să pună pace. Trimiseră deci solie de pace în calea oștirii nemeșești, care se apropia plină de trufie și sete de răsbunare. Voievodul și nemeșimea infuriată nu voră să stea de vorbă cu solii țăranilor, ci îi prinseră și îi uciseră pe toți. Înțelegând aceasta țăranii s'au așezat în așteptare pe coasta dealului Bobalna, de unde se puteau apăra mai cu ușurință. Aci a și năvălit la începutul lui 9 Iulie asupra lor oastea de călăreți a nemeșilor. S'a încins o luptă, în care țăranii s'au luptat cu vitejie, încât nemeșii n'au reușit să pătrundă până la tabăra lor.

Neputându-se dovedi deplin din nici o parte, mai răspândindu-se apoi și vestea, că „vin Turcii“ — au intrat la învoială unii cu alții. În 6 Iulie 1437 au subscris atât imputerniciții nemeșilor, cât și ai țăranilor o legătură de pace, în care căpitanii țăranilor Antonie (Magnus) și stegarul Vajdaházi, („Paulus, Magister de Vajdaháza vexilifer Universitatis Regnicolarum Hungarorum et Valachorum huius Prin-

Spre popor?

Am publicat și noi, în numărul ieri, un raport despre adunarea Igris. Am reprodus ce a spus dl diș, dl lancu și dl Suciu, am spus despre primirea frumoasă ce li-s'au făcut, dar am retăcut un fapt asupra ruia ținem să revenim astăzi.

Se va fi vorbit frumos la Igris vor fi lămurit cu destulă competență drepturile noastre naționale și ațem că și cooperarea noastră cu hiștii a fost explicată îndeajuns. Dar în acea adunare exclusiv nească s'a adus în fața țăranilor și discuțiile noastre ziaristice. Înțelege, cei cari au vorbit despre stia aceasta erau unii domni din dacia și din jurul »Românului«. Nețtem deci închipui cu câtă obiectivitate vor fi fost prezintate afacerile noastre interne, țăranilor, cari, suntem siguri vor fi urmărit cu un interes ordinar toate articolele interesante ale dlui Goldiș, scrise împotriva noastră.

Stăm nedumeriți în fața acestor de o imprudență incalificabilă. Că în »Românul« depitetele grațioase ni s'au dat, de țărani, și ne restituim în minte adjectivele ce vor fi debitat pe socoteala noastră. Ei bine, noi trebuie să protestăm cu toată țaria împotriva acestui cedeu lipsit de cel mai elementar simț.

Nu putem spune și nu poate spune nimeni că în toată discuția aprice am purtat până astăzi, noi ne fi folosit de o astfel de armă. Pe răsfoi oricine colecția ziarului nostru pentru popor și va vedea, că nu publicat nici un rând în contra conducătorilor autorizați ai partidului național. Nu am provocat nici o

cipatus Transilvaniae“) cer, iar nobilii prici că de aci înainte nu se vor mai purta cu rani atăt de aspru și fără cruțare ca cu robii cumpărați, nu vor mai lua partea așdin toate bucatele și vitele lor, episcopi Gheorghe se va mulțami cu dijmele după valoarea banilor noi și se va căuțploma, care cuprindea drepturile poporului din vremea sfântului Ștefan. Dar dacă sta nu s'ar găsi, se vor alege din amândouă părțile oameni cu frica lui Dumnezeu, sfătuindu-se împreună să cuprindă toate turile poporului într'o legătură trainică și ptă, ca să aibă țarie și pentru urmași. departe hotăresc, ca în numele poporului meargă din fiecare comună câte 2 țărani adunarea poporului, care se va ține în anul pe dealul Bobalna, înainte de sârbărea „Inălțării Domnului“, ca poporul dimprea cu conducătorii săi să poată cerceta, cum așimplinesc nemeșii făgăduințele și ținu-se adevăr de punctele acestei păci.

Din toate punctele păcii măcar acestagur de s'ar fi putut implini, ar fi fost câștig pentru poporul întreg. S'ar fi desțdin aceste adunări dela Bobalna un adevărat parlament popular, în care țăranii ar fi să și făurească o soartă mai bună de le-a fost cea croită de dietele domnești meșești până în ziua de astăzi.

Nici în zilele noastre nu și poate cășpoporul un drept ca acesta. Cum să-l țut deci menținea în acele îndepărtate țințcutropite de întunec și de tot felul de țăți?

pență din partea țăranilor, pentru că eram convinși, că luptele și discuțiile noastre, nu pot fi urmate sau lămurite prin intervenția unor oameni abso- lut neorientați în ele. Nici nu este vorba de căderea lor de altfel să se pro- punțe în astfel de chestiuni.

Față de această lealitate și desăvâr- șită bunăcredință a noastră, iată însă ce ne pomenim. Cu injurături și calomnieri.

Suntem dispuși să credem, că comi- tetul național nu știe nimic despre toate machinațiile dlui Goldiș și soții. Nu putem presupune, că o corporație întreagă de oameni maturi să se de- ceie la astfel de acte. În cazul acesta rugăm comitetul național să-și reg- ementeze membrii prea slobozi la zură și să le impună o purtare co- rectă și binechibzuită.

Dacă însă, toată campania ce ve- dem că începe să se deslănțuie din nou împotriva noastră, se face cu realabila cunoștință a întreg comite- tului național, atunci rugăm să se ieie pre știre din partea comitetului și opiniei publice românești, că acuza- țarea pargerii solidarității, a adevăratei so- lidarității naționale nu va putea cădea nici odată asupra noastră. Pentru că în chipul acesta se deschide o nouă serie de certurilor, cari suntem siguri vor avea proporții dezastruoase.

Crede comitetul partidului nostru național, că introducând zizania și în- durile țăranilor noștri, face un ser- viciu luptei pentru votul universal. Întrebăm și noi acuma, cu toată drep- țatea.

Dar să nu ne pripim, ci să cerem numai lamuriri.

Să solidarizează comitetul parti- dului național cu acțiunea pornită de dl V. Goldiș și soții, din nou împotriva noastră? Dacă nu, atunci

Da: nobilii nu aveau gând curat, când au scâlit pacea aceasta. Afându-se la strămoare voiau numai să câștige timp spre a-și întări rândurile și să încerce pe țărani. Aceștia pre- simțind planul nemeșilor au rămas încă îm- preună, continuând răscoala și în lunile Au- gust și Septembrie.

Întreagă răscoala nu avea un conducător hotărât, cum a fost mai târziu, la 1514, Ghe- orghe Dozsa, ci erau mai mulți căpitani. O inscripție de pe biserica din Brașov spune de 2 conducători: Antonie și Martin („1437. *Rusticorum tumultus in Transilvania duci- bus Antonio et Martino*”). Alte scrisori con- temporane amintesc și mai mulți, între cari și pomenitul Stegar Pavel Vaidahazi.

Vicevoivodul a stăruit pe lângă fratele său episcopul Gheorghe și a reușit să-l înduplece și a nu mai lua dijme și dela nemeși. Astfel nemeșii răsculați s-au împăcat și scutița a- cea li s'a asigurat mai târziu și prin lege (1439). Ca să aibă mai multă putere contra țăranilor și contra deselor invaziuni turcești, pe la mijlocul lui Septembrie s'au adunat la Căpâlna nemeșii, săcuii și sașii din Ardeal și au încheiat aici faimoasa „*unio triumatio- num*”, întărind cu scrisoare și jurând pe sfânta cruce, că de câte ori se va afla în primejdie vre-una din aceste 3 națiuni, celelalte două li vor sări în ajutor. „Această înfrățire, — scrie istoriograful german Engel — chiar dintru început nu putea fi îndreptată contra nimănui mai mult decât contra Românilor și contra bisericii răsăritene din Ardeal”

cine poartă răspunderea pentru fa- tala desbinare ce ni-se pregătește și în popor. Adunările populare ce se vor ține sau cel puțin se anunță că se vor ține vor fi menite să lupte pentru aducerea votului universal sau vor provoca și între țărani o în- căierare nenorocită?

„In aceeași tabără cu „Budapesti Hirlap“.

De sus, din vârful citadelei panmaghiare »Budapesti Hirlap« n'a încetat să urmă- rească prin lunetele telescopului său șovin învâlmășeala haotică din partidul nostru datorită eminenților noștri autorizați. Fi- rește că, din pricina marei distanțe de men- talitate, precum și din pricina negurei ce-i așterne în perspectivă prejudecata șovină, nu reușește să desprindă decât conturile generale ale situației noastre. Amănuntele îi dau numai o impresie ștearsă și fu- gară și nu poate să le fixeze în imagini hotărâte.

Se invederează acest lucru și din primul său articol de astăzi, în care evenimentele noastre recente, — șezătoarea scriitorilor, participarea activă a d-lui Ștefan C. Pop la adunarea kossuthistă, discursul cu care a inaugurat P. S. Sa episcopul Pap sesi- nea sinodală, interpelarea dlui Oncu, atitu- dinea ziarului nostru și cea a »autorizatu- lui«, — se succedază într'o confușiune caleidoscopică și prea amuzantă.

Cu toate acestea însă »Budapesti Hir- lap«, oricât de întunecat de șovinism, are totuși, în fața noastră, a potrivnicilor săi, intuiția clară a adevăratei primejdii când scrie:

Dacă văzând toate aceste, publicul arădan, și în genere publicul unguresc, ar trebui să-și pună în mod hotărât întrebarea, care din cele două tabere românești reprezintă elementul cel mai puțin de dorit din punctul de vedere un- guresc,

(„Diese Verbrüderung konnte schon ihrem ersten Anlasse nach wider niemanden mehr gerichtet sein, als wider die Walachen und Orientalisch-Gläubigen in Siebenbürgen“). De aceeaș părere sânt și istoriograful maghiari Szalay și Kővári. Iar Barițiu numește această „unio trium nationum“, — care a rămas baza constituției ardelenne până la 1848 — o „in- fernală și permanentă conspirație contra na- ționalității române“.

După încheierea acestei alianțe ostile ță- ranilor se mai ciocniră cu cele nemeșesti pe lângă Dej cătră sfârșitul lui Septembrie, dar iarăș fără vre-un rezultat hotărât.

Urmarea a fost, că la 6 Octomvrie s'a fă- cut a 2-a încercare de pace, hotărând să tri- mită din amândouă părțile câte o deputație la regele Sigismund, ca să le facă el o judecată dreaptă. Dar până atunci să se țină cu toții de punctele cuprinse în învoiala din 6 Iulie, lă- sând însă la o parte punctul privitor la adu- nările anuale dela Bobâlna. A fost însă și aceasta numai o apucătura din partea nemeșilor.

Știau ei, că regele Sigismund, care era atunci bătrân și bolnav, n'o să mai aibă vreme să împlinească dorințele țăranilor. Cum nici n'a avut, căci a murit înainte de a se sfârși răscoala.

Țăranii s'au îndreptat apoi cu căpeteniile lor spre Cluj și ajutați de întăriturile cetății s'au apărat aci până la sfârșitul lunei Ianuarie 1438. Atunci ajungând la ananghie mare n'au mai avut încăt: au deschis porțile cetății.

resc, ar trebui să cadă neapărat de acord că gruparea Tribunei.

Nu de mult, abia cu vre-o săptămână înainte ziarul »Românul« reproducând în întregime și la loc de frunte un articol din acelaș »Budapesti Hirlap« a exclamat plin de fericire că »Tribuniștii și Budapesti Hir- lap sunt în aceeași tabără«.

Firește, noi, la rândul nostru, nu ne vom preta la nesocotințe atât de condamnabile ca cele ale sarbădului nostru confrate cu sguardă și nu vom pretexta mărturisirea din »Budapesti Hirlap« drept o dovadă despre »tradarea« autorizaților noștri. Ar fi să prilejim dușmanilor noștri un nou spectacol de veselie, tot atât de trist pe cât era cel cu acuza trecerii noastre în brațele lui »Bu- dapesti Hirlap«.

Ceeace ar trebui să ne preocupe azi pe toți doritorii de bine e concluzia finală a lui »Budapesti Hirlap«, concluzia plină de adevăr că »războirea între frați a Românilor nu aduce nici o atingere interesului general al țării«, care va să zică, în jargonul lui »Budapesti Hirlap«, interesului general al ungurismului...

Să ascundem greșelile?

(Cartea d-lui Dr. O. Ghibu: *Cercetări pri- vitoare la situația învățământului nostru pri- mar și la educația populară*.)

Înainte noastră stă o carte de o rară va- loare pentru noi. Câteva spicuri din diferite rapoarte oficioase privitoare la învățământul no- stru primar din Arhidieceză sintetizate prin ide- ile și propunerile de îmbunătățire a situației în care se află școala noastră primară. Autorul vrea să facă cunoscut publicului mare aceea, ce până acum nu s'a făcut decât numai prin rapoarte scurte accesibile unui cerc restrâns de oameni: starea școalelor și a învățători- mei noastre. Cartea e a arhidiecezei, dar da- tele din ea, după cât cunoaștem noi, pare că ar fi scoase din dieceză. După ce în partea I. ne dă cu multă cutezanță starea reală (du- rere!) a școalelor din arhidieceză ne arată în partea a II-a a cărții un tablou al situației în care se află învățătorimea noastră: pregăti-

Oștirea nemeșească pătrunzând în cetate s'a răzbnat amar asupra răsculaților. După cum scrie Bonfinius, pe câți au putut prinde de vii, i-au chinuit în diferite chipuri. Unora le-au scos ochii, altora le-au tăiat nasul, buzele, urechile sau mâinile și picioarele. Iar dintre căpitani țăranilor pe 9 înși i-au dus la Turda și i-au tras în țapă.

După ce și-au potolit setea de răsbunare, cele trei națiuni au mai ținut în Turda la 2 Februarie 1438 o adunare, întărind iarăș „uni- unea“ încheiată la Căpâlna în Septembrie 1437. Se vede că nu prea aveau multă încre- dere unii în jurămintele celorlalți. De aceea se repetează atât de des întărirea acestei legă- ture, pe care o înosec și mai târziu de mai multe ori. Așa s'a sfârșit răscoala țăranilor ro- mâni și unguri din Ardeal, fără a-și fi putut asigura măcar dreptul, ce li-se acordase prin legi anterioare, de a fi liberi să se mute de pe moșia unor domni răi pe a altora mai buni. Și pentru țărani unguri a fost starea, în care au rămas, destul de tristă. Dar ei puteau să aibă uneori parte de mila stăpânului, care era de un sânge, de un neam și de o lege cu dânșii. Pe când țăranilor români nici una din aceste trei legături nu venia să le ușureze greutatea și amărăciunea robiei.

Până la 1848, deci patru secole întregi, Ro- mâni din Ardeal au rămas cu totul excluși din viața de stat, lipsiți de drepturile cetățe- nești, pe cari le avură mai înainte, după cum dovedește o diplomă din 1291 a regelui An- dreiu al III-lea, care spune, că pentru buna

rea învățătorilor, ce scriu învățătorii, cum își aleg subiectele, lipsa de relief a lucrurilor principale, verbalismul, grecomania, ce cetesc învățătorii, cum își dau seama de ce cetesc, abuzul și melianizarea învățământului cu treptele forimate și mijloacele de îndreptare. Dacă tabloul desemnat în aceste două părți e deprimător, cu atât mai senină e înclupuirea ce ne-o facem despre viitorul educației când cetim partea a III-a și ultima despre activitatea extrașcolară și educația populară*) deși cât privește activitatea extrașcolară de până acum, ne-ar da un tablou mai vesel decât părțile prime ale cărții.

Cartea ca orice carte în care se dau lucruri pozitive nu poate fi resumată în o mică dare de seamă, autorul însuși tratează mulțimea chestiunilor ce le pune și datele multe ce ni-le înfățișează cu o sgarcenie de cuvinte, poate tocmai ca să fie mai isbitor chipul ce ni-l zugrăvește despre starea în care se află școala primară și ca să ne poată da o carte de mare folos pe 130 și câteva pagini. N'ar mai trebui să mai fie învățător care să nu fi cetit această carte instructivă.

Ceeace ne uimește e sinceritatea cu care autorul desvălește tot ce până acum țineam ascuns de ochii lumii. S'a încercat și la noi să se facă astfel de rapoarte și s'au auzit multe mărăituri din mai multe părți. M'am întrebat la început, dacă se poate spune chiar așa pe față toate? De câte ori nu trebuie să rozești cetind greșelile cari le-au făcut colegii, din a căror rapoarte ne scoate câte o florică autorul? Sânt greșeli generale, greșeli pe cari le-am făcut noi toți și multe din ele le facem zilnic, și tocmai arătarea acestor greșeli pe lângă sfaturile și ideile ce le conține face cetirea acestei cărți indispensabilă pentru orice învățător. — Văzând greșelile altora spuse cu atâta adevăr crud ne putem îndrepta noi, mai cu seamă că multe dintre ele sânt de așa natură că nimeni nu ni-le spune în față, căci să jenează. D. e. când s'a amintit în vre-o conferință pedagogică a învățătorilor, că autorii conferințelor nu sânt stăpâni pe ceeace vreau să spuie și că ei înșiși se chinuesc până află ceva de spus și cât de adevărată e această observare a simțit-o oricine a luat parte la câteva conferințe învățătoresști. Sau d. e. cât e de adevărat că disertantii nu se mișcă pe teren real în discuțiile lor și că nu simt importanța actuală și reală a problemei, ci aleargă în lung și lat, fără rost începând orice discuție cu vremile cele mai vechi, cari nu au nici o legătură simțită cu ale noastre.

Sau ascultând cu gândul să se isprăvească odată expunerile de multeori prea fără culoare ale disertanților trecem cu vederea greșeli, cari ne arată cât de puțin gândim când punem

* Din partea aceasta vom reproduce în foaie mai multe capitole fiind foarte instructive.

întocmire a lucrurilor din țară a ținut în părțile ardelenne, la Alba-Iulia dietă cu Nobilii, Sașii, Săcuii și Români („nos universis Nobilibus, Saxonibus, Syculis et Olachis in partibus Transilvanis, apud Albam Juliam congregationem cum eisdem fecissemus“).

A fost, negreșit, pentru întreg Ardealul o nespūsă pagubă, că majoritatea locuitorilor săi a rămas atâta timp robită și împiedecată în dezvoltarea firească a forțelor sale. În privința aceasta are dreptate Barițiu când asemănă vechia constituție a Ardealului cu o masă, care s'a răzimat atâtea sute de ani numai pe 3 picioare, amputându-l pe al 4-lea, tocmai pe cel mai viguros și mai puternic.

pe hârtie ideile ce voim să le împărtășim colegilor noștri; nu punem destul pond pe înțelesul adevărat al cuvintelor d. e. un coleg făcând critica lucrării unui alt coleg și găsește greșala că „a făcut mai mult aprofundarea etică decât cea morală“ parcă moral și etic ar avea alt înțeles. Sau d. e. cineva ne-ar mai aminti în față că altădată să nu folosim cuvinte cari nu le înțelegem dacă nu voim să ne facem de răs în fața celor, cari înțeleg cuvântul. D. e. un alt coleg scrie în raportul despre activitatea lui extrașcolară: „In grădina mea proprie am înființat o zarzavatologie“. Iar un altul voind să vorbească despre sistemul rotațiunii în lucrarea pământului ține o prelegere despre „roticism“. Numai văzând adorabila naivitate a unor colegi expusă în felul cum le expune dl Ghibu vom putea să ne ferim și noi de banalitățile așternute pe hârtie în diferitele rapoarte și conferințe.

Indreptarea nu poate să urmeze decât așa, ca să scoatem la iveală fără nici o milă greșelile ce le facem, să se spună fără nici un încunjur răul, pentru că numai cunoscându-l pe deplin se poate și sana și numai văzând cum a lucrat altul la sanarea lui, poți purcede însuși cu speranță la izbândă. Să nu se mai ascundă greșelile, căci dacă desvălirea lor e făcută cu bunăvoință și gândul de a îndrepta noi o primim bucuros și cu recunoștință, cel puțin aceasta o putem zice după cetirea cărții dlui Dr. O. Ghibu.

„Biserica și Școala“.

Un dascăl.

Scrisori din București.

Copiii stradelor. — Propunerea d-lui Meissner. — Rostul celor răi. — Gesturi deplasate.

București, 25 Aprilie.

Zilele acestea, dl Meissner, secretarul general al ministerului de culte a ținut o conferință, în care a arătat relele ce urmează pentru societate din înmulțirea numărului vagabonzilor. N'a fost vorba despre acea categorie de oameni formați, pe cari ordinea pe care trebuie s'o respecteze îi omoară, n'a fost vorba despre tipurile, pe cari Gorki le învâluie într'un vâl de simpatie, chiar când se fac vinovați de crime ordinare.

Eminentul pedagog a vorbit despre acea categorie de vagabonzi, cari s'au trezit în stradă, cari deși n'au vârsta mai mare de 12 ani, cunosc toate mizeriile unei vieți obidite. Sunt copiii vagabonzi din cari cu timpul se recrutează clientela penitenciarelor, acei nenorociți, de cari nu se îngrijește nimenea, cari îndură foame, cari sufer, fără a simți căldura mângăerei. Nu învață nici o meserie, în sufletul lor se strecoară încetul cu încetul tot veninul stricăciunii. Și așa, sub ochii mulțimei cresc aceste viăstare — de multe ori de viță nobilă — și devin cu timpul dușmanii cei mai aprigi ai unei lumi ce nu s'a îngrijit de ei.

La Iași s'a făcut ceva pentru acești nenorociți. S'a înființat, sub președinția Metropolitului Moldovei o societate, care i-a luat sub scutul ei, i-a dat la școală, sau i-a dat să învețe vre-o meserie spre a putea trăi cinstit prin munca lor. Dl Meissner a propus să se înființeze o astfel de societate și la București, unde numărul micilor vagabonzi cu ochii inteligenți și triști este așa de mare. Propunerea secretarului general a fost primită cu simpatie de toate cercurile. Presa o discută și cere ca această idee umanitară să se traducă în faptă cât mai curând.

Este totuși surprinzător faptul că o societate a cărei menire să fie apărarea acestor nenorociți fiindte omenesști, nu s'a înființat mai de multă vreme. Există o societate pentru pro-

tecția animalelor, care face sforțări uriașe a apăra aceste vietăți de pornirile barbare ale bestiei omenesști. La minorii fără de sprijin să nu se gândească nimeni? Având în vedere, dacă nu datorită a sufletul altora de stricăciune, cel puțin datorită a preveni loviturile pe cari acestor pungași sau criminali le vor da societăți.

În alte țări și la alte neamuri se dă o mare atențiune educației tinerei generații. Poate tocmai de aceea alte popoare sunt bogate decât noi în caractere. Noi ne mandrim cu multe. În caractere adevărate tem însă așa de săraci. Poți număra pe degete adevăratele caractere, cari se mărețază în viața noastră publică. Dar mare este numărul acelor, cari exploatează buna credință a celor mulți și buni! Că mare este numărul acelor cari nu se dau lături dela nici un act de umilire spre a putea ridica? Vezi pe cutare tinăr cum liângul cutărui personagiu ridicul numai trucă situația aceluia îl îndreptățește a un sprijin. Și nimica nu este mai desăvârșită decât o asociație de vânători de știe. Nimic mai nesuferit decât gruparea ca datilor la parvenire.

Îi vezi, îi ascuți. Fac paradă de cinste. Aceasta însă nu-i împiedică a lovi, când în cei cinstiți. Au aierul de a face pe independenții, în intimitatea lor perie însă pe tare parvenit, care a apucat alte vremuri care-l va ajuta și pe el să se ridice. Din când vedem pe câte un naiv, care tot aude, că răul n'a cuprins sufletele întregi ai acestor oameni, îl vedem făcând apel la simțimentele lor curate. Câtă rătăcire! Acești oameni sunt necesari.

Să ne înclupim o societate, în care oamenii ar fi cinstiți, în care toți și-ar ține seama de valoarea cuvintelor pe cari le porstesc și le scriu. O monotonie ca aceasta aptă putea-o suporta? Nu apeluri la cinste trebuie acestor indivizi pentru cari singurul ideal este banul.

Ridicați-vă cu toată puterea stricăciunii și stărniti altare sante. Profanați ce a mai rămas curat. Răspândiți minciuna, calomnia. Rostiți cele mai grele acuzațiuni adresa nebulilor, în al căror suflet a mai rămas o urmă de idealism. Și când ei vor să curajul să vă răspundă, amenințați-i cu cotarea Ridicați-vă sus, sus de tot, ca să vadă o lume. Numai astfel putem să intrăm într'o îndreptare. Când veți comite cele grozave fărădelegi, când veți sfida o lume în îndrăzneala voastră, poate va încolți revoluția în sufletul celor pușini și buni, poate când lumea nu va mai putea tolera minciuna și prefăcătoria, văzându-vă amenințați, va înțelege, că nu mai puteți exploata nimica și vă veți pocăi, sau vă veți săpa singura groapa.

Și-apoi răul e necesar și din alt punct de vedere. Cum am putea aprecia cinstea și buna credință, când n'am avea alături de ea păcătul și relele, cari într'un mod fatal sânt legate de pățimașa mână de pământ?

Patimi! Atâtea patimi au eșit la iveală în timpul din urmă în viața noastră publică. Deviză revoltătoare pare a fi adoptată de mulți dintre cei ce au pretenția de a îndrepta pașii unui neam spre lumină: Cine e cu mine e geniu. Cine nu e cu noi e o nulitate. Cine ne aprobă și ne sprijinește fără de nici o rezervă, e un sol al cerului, cine nu, jos cu el. De aici apoi atâtea conflicte, atâtea lovituri date pe față și în ascuns. De aici vulcan care clocotește în sufletele atătora. Și ce e mai dureros e faptul că astăzi să cere lupul

— Premiul mai de multecori. —

BOROLINUL

leacul miraculos de casă alui

— — — Dr. Borovszky — — —

se vinde deja și la comitatul nostru. — Efectul și puterea acestui mijloc de casă este neîntrecut la bronhiită, boale de nervi și musculare, dureri de cap și din precum și la toate boalele obvenite din răceală, ca reumă, podagră, ischias, dureri în oase, aprinderi musculare și amorfte, în fine la dejerături și la încetarea rănilor provenite din arsuri. — Desinfector și mijloc excelent pentru scutirea corpului. Preparatorii: Dr. Borovszky R. medic și Borovszky K., Budapest, Főutca No 77c. Se capătă în sticle de 1-20, 2- și 2-50 cor. în Arad la farmacia Földes Kelemen, Kárpáti János, Vojtek și Welsz și la farmacia Ōrs Rezső în Pánco

orilor pentru cultura, care apropie pe fiii acestei neam să se plece în fața apostolilor unor dei cari cad pe al doilea plan. În țară polițianii le-au pretins-o de mult aceasta scriitorilor. Și acum școala aceasta și-a câștigat aderenți și în Ardealul nostru, unde, în fața propagandei culturale ar trebui să se închine.

Foarte frumos a relevat acest lucru dl Iorga în ultimul număr al revistei d-sale. „La Arad, și la București”. Sufletul mare, care de a ta vreme luptă pentru înfiriparea unei culturi unitare, se întunecă la gândul că anumite cercuri din Arad au păstrat rezerva cunoscută de manifestarea culturală a scriitorilor, pentru că inițiativa serbarei ar fi luat-o „Triunfa”.

Și mă gândesc la gesturile, pe cari ni le-am permis în timpul din urmă. Un strein, care nu cunoaște, văzând ușurința cu care se delectează distrugerea unei instituții, ar fi fost bleșmat să creadă că sântem poporul cel mai culturat de sine și de situația sa. Ar fi crezut că sântem ca acei miliardari cari își clădesc palate, pe cari le dărîmă, pentru că nu le place culoarea în care au fost văpsite.

Și cu toate acestea sântem așa de săraci.

Correspondent.

Spre idealul cultural,

Cine a urmărit în vremile din urmă activitatea unor cărturari și instituțiuni ale noastre, mai cu seamă cea dezvoltată de „Asociațiune”, a putut constata cu oarecare mulțumire că o seamă dintre intelectualii noștri lepăși da seama, de misiunea lor în viața poporului nostru și de munca grea ce-o așaptă poporul dela ei; o muncă pentru care plăta binemeritată, într'un fel sau altul, va veni la timpul său.

Se vede tot mai clar că necesitatea unității culturale a Românilor de pretutindeni se impune tot mai imperios.

Munca ce se depune acum în direcția culturală la noi, e cea mai eclatantă dovadă că am ajuns să înțelegem că a sosit timpul când se amănare și trăgănare în rezolvirea chestiunilor ponderoase cari privesc în general poporul românesc, nu poate fi decât în dauna acestui neam, care de decenii își așteaptă izbăvirea din împărăția întunecăciunii. Am ales în fine și noi că acum e timpul sumam ca să ne punem pe o muncă stăruitoare și sistematică ale cărei roade să fie deșteptarea poporului românesc de pe aceste plaiuri și o conștiință adevărat națională, trezirea dragostei pentru slova românească și întărirea iubirei lui față de limba, legea și neamul românesc.

Acum când începem a avea și noi o literatură proprie a noastră destul de bogată, trebuie să ne folosim de toate mijloacele bune pentru a asigura acestei literaturi un viitor în de trei milioane de suflete. Spre bucuria noastră și vedem cum se încearcă ducerea la îndeplinire a diferitelor probleme, cari sînt în stare să dea o direcție sănătoasă și noastre culturale. Unele din aceste probleme nu prea duc la adevăratul scop, nefiind decât de practice și de potrivite pentru împrejurările noastre; altele iar își îndeplinesc marea într'un mod destul de satisfăcător; unele însă și acestea foarte puține, duc la adevăratul scop, roadele lor însă totuși nu pot să mulțamească pe deplin căci sînt îmbrățite de un număr prea mic de oameni, cari aleg în toate amănuntele rostul lor.

Una dintre puținele probleme ducătoare la

scop, e aceea la a cărei înfăptuire muncește cu un zel extraordinar vrednicul secretar al „Asociațiunii”, dl Oct. C. Tăslăuanu. Problema această, cunoscută acum de toți, — de-a răspândi — pe o cale cât mai simplă și mai practică în toate colțurile locuite de Români slova românească, va aduce la timpul său roade bune atât pentru Asociațiune cât și pentru Români cari, luminați tot mai mult de razele de lumină ce se răsfrîng asupra lor din cărțile ce primesc, se vor deștepta la o conștiință națională în adevăratul înțeles al cuvântului și vor vedea că un popor, cum sântem noi, cu o cultură inferioară, nu se poate desvolta decât numai ajungând la convingerea că, idealul nostru cultural numai prin muncă îndelungată și prin jertfe materiale considerabile îl vom putea ajunge.

Pentru a ajunge însă adevăratul nostru scop, nu e destul cu, bine alcătuitul plan de muncă al „Asociațiunii” și cu intruparea altor probleme mărunte. Pe lângă răspândirea de cărți în popor și pe lângă ținerea de conferințe și șezători, cari hotărât aduc foloase mari, ar mai fi o seamă de probleme culturale cari rînd pe rînd ar trebui intrupate; căci la dincontră la progresul dorit nu ne putem aștepta. Ce muncă titanică trebuie să se depună și ce probleme grele trebuie deslegate, până ce un popor cu cultură puțină ajunge la un grad de cultură superior, ne putem convinge dacă vom cerceta cu luare aminte istoria culturii celorlalte popoare culte europene, luând exemplu dela ele în ce privește dragostea de neam, de știință și în general de carte.

Vom vedea că oamenii luminați ai acestor popoare nu s'au speriat și nu s'au dat înapoi dela uriașa muncă culturală ce-i aștepta, ci cu cât era mai mare și mai grea munca, cu atât mai neobosiți erau în munca lor pentru realizarea visului lor.

Nici noi dar să nu ne speriem de munca grea și obositoare ce ne așteaptă, ci să ne unim puterile și cu toată dragostea să ne punem pe lucru până nu e prea târziu. Să ne dăm toată silința ca, idealul nostru național cultural să-l realizăm cât mai repede, ceace se poate ușor, dacă fiecare intelectual și fiecare suflet românesc fără excepție, va contribui cu cât îl ajută puterile la săvârșirea acestei munci.

Azi, în urma generosului dar al dlui Vasile Stroescu făcut „Asociațiunii” suntem în preajma organizării economice a țaranilor, organizare care nu s'a putut face mai curînd mai ales din motivul că nu dispuneam de mijloace materiale suficiente. Acum însă când acestea ne stau la îndemînă, cu concursul oamenilor noștri luminați, nădăjduim a vedea în câțiva ani intrupată această idee și ne place a crede, că toți cărturarii noștri vor grăbi a da la timp mîna de ajutor acelora, cari vor porni acțiunea de organizare.

În legătură cu această organizare credem că ar fi bine dacă s'ar înființa și înființarea unor „Case publice de cetit” în satele mai mari, în orașele și orașe, unde sunt atîția oameni simpli, dar doritori de carte. Și credem că înființarea și susținerea lor n'ar fi tocmai grea și odată înființate ele nu ar întârzia a ne duce cu un pas mai aproape de ținta noastră. Aceste case publice de cetit vor fi cea mai bună școală pentru țărani și meseriași, cărora astfel li-s'ar da ocazie să citească tot felul de cărți bune. Și pe calea această, credem, că neîncrederea țaranilor față de domni s'ar mai mișcra și astfel ne-am apropia mai mult unii de alții și ne-am ușura totodată într'o anumită măsură și munca ce avem de săvârșit pentru binele obștesc.

Ședință furtunoasă în cameră.

Somnolența debaterilor din cameră a fost azi întreruptă pentru o zi de câteva scene furtunoase și foarte caracteristice pentru actuala atmosferă politică ungurească.

Discuția la bugetul ministrului de agricultură a fost susținută azi de un ungar orator mai de seamă, de fruntașul justhiist contele *Batthyány*. În cadrele discursului său contele *Batthyány* a ținut să respingă și acuzațiile de antipatriotism ce li-s'au adus justhiștilor pentru alianța lor cu socialiștii și cu națiunile nemaghiare (?).

Cele mai grele acuzații — dupăcum se știe — li-s'au adus din partea deputaților clericali, cari își tem puținul teren ce mai au prin ținuturile slovești.

Îndată ce și-a sfîrșit discursul contele *Batthyány* s'a ridicat clericalul *Huszár* ca să-i răspundă în chestiune personală. Am atacat — a spus el — în mod foarte conștient partidul lui Justh, pentru că socotesc că e o absurditate ca un partid unguresc să se înfrățască cu socialiștii internaționali, cari sînt dușmanii cei mai declarați ai statului, religiei și proprietății.

Cuvintele lui *Huszár* au avut darul să stîrnească protestele viroase ale justhiștilor, cari pretindeau că votul universal e o problemă primordială a statului, o problemă națională ungurească chiar.

Polónyi: Soluția acestei probleme însă numai pe baze patriotice se poate contempla: Deputații justhiști, la aceste vorbe, s'au sculat aprinși de pe bănci și i-au ripostat:

— Nu ne desbina! Depărtează-te dintre noi! Între noi n'au teren astfel de credințe:

Polónyi: Chestiunea e dacă suntem unguri ori nu.

Contele *Batthyány:* Nu ne da lecții de patriotism!

Sümeği (cătră *Batthyány*): Ai pactat cu Croații și cu Sârbii. Erai atunci bun patriot?

Huszár: Declară că susține acuzațiile de antipatriotism împotriva aderenților lui Justh. Justhiștii izbucnesc în ovații demonstrative la adresa contelui *Batthyány*. Încăierarea justhiștilor cu clericali a fost un spectacol, fără îndoială, prea înveselitor pentru dușmanii votului universal și, în special pentru contele *Tisza* și tabăra lui reacționară.

„După pauză au urmat interpelările, în firul cărora a izbucnit din nou furtuna.

Deputatul clerical *Szmrecsányi* și-a motivat interpelarea în chestiunea legii de imunitate. A cerut ca această lege să se abroge, fiind absolut de prisos:

— D-voastră, dlor — a zis, adresându-se cătră deputații guvernamentali — ați putea să mărturisiți și să recunoașteți pe față că nu respectați legea și că o călcați fără nici un scrupul în ascuns. De ce nu aveți curajul s'o călcați pe față, lumea, și așa, vă știe.

La apostrofierea această violentă tabăra de mameluci a izbucnit în țipete de protestare, solicitând președintelui să-l cheme la ordine pe *Szmrecsányi*. Insuși ministrul de agricultură, contele *Serényi* și-a pierdut calmul și s'a ridicat gesticulînd furios din fotoliu.

A luat cuvîntul îndată primul ministru contele *Khuen-Héderváry*: Recunoaște că legea nu e destul de clară și că trebuie schimbată în unele din dispozițiile ei, violența lui *Szmrecsányi* însă nu e potrivită să grăbească sosirea reformei. Roagă Camera să respingă propunerea lui *Szmrecsányi*.

A mai prezintat o interpeleție clericalul *Huszár*.

cazie de cumpărat mobile!

cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai săzute
bila de Székely și Réti fabricanți de Marosvásárhely
la: Székely și Réti mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vînd și pe lângă
= plătire în rate lunare fără nici o urcare
de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =

La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

Pe urma scenelor tumultuoase de azi țara s'a ales — ca să întregim cronica noastră — cu câteva chestiuni de onoare între deputați. Un succes de care ne putem felicita fără îndoială...

Din străinătate.

Mexico. Situația în Mexico, se tulbură iarăși. Din telegramele ce sosesc astăzi vedem că pacea despre care era vorba zilele trecute nu s'a restabilit. Dimpotrivă Porfirio Diaz, președintele republicii, văzând că între răsculații și conducătorul lor Madero s'au ivit unele neînțelegeri, va rămânea încă la cârma țării. Guvernul socotește că lăsând în situația actuală frânele republicii din mână, s'ar naște o adevărată anarhie în tot Mexico. Revoluționarii nemulțumiți între ei trupele guvernului și Statelor-Unite, lăcome cari stau la graniță, ar da Mexico de mal.

În opoziție cu aceste știri se colportează însă și știrea, incredibilă astăzi, a unei împăcări între răsculați și guvernul lui Porfirio Diaz.

Tot ce să știe pozitiv este că răsculații au atacat orașul Juarez și au cuprins un alt oraș cu numele Tia Juana.

Agentia Reuter aduce știri mai complete despre lupta ce s'a dat și se dă încă și acum în jurul orașului Juarez. Răsculații în număr de vre-o 150, au dat un asalt formidabil împotriva orașului, de unde li-s'a răspuns cu foc de tunuri. Lupta a fost foarte înverșunată. Din amândouă părțile au căzut morți câte 15 oameni și 60 de răniți. Cu toate aceste revoluționarii au pătruns în oraș unde s'a încins o strașnică luptă de stradă. Se spune, că Madero, capul răsculaților nu ar fi încuviințat acest atac, ci dimpotrivă ar fi încercat să-l împiedece intrând în tratative de pace.

Din New-York se telegrafiază că trupele revoluționare au impresurat orașul Tia-Juana, au zdrobit o companie de 28 de soldați ai guvernului și s'au instăpânit cu desăvârșire asupra orașului.

Atitudinea Statelor-Unite a rămas neschimbată. Bood șeful de stat major al trupelor americane a declarat că până atunci, până când congresul Statelor-Unite nu va spori numărul trupelor concentrate la graniță nu, se va putea lua nici o măsură serioasă împotriva revoluției mexicane.

Marocco. Intervenția energică a Franței se vede că totuși se va resimți bine, deși să crede că numai peste vr'o doi ani vor reuși trupelor franceze să liniștească cu desăvârșire pe neastâmpărații și nenorociții marocani.

Anglia care își are interesele ei în Egipt va da mână liberă guvernului francez în ceea ce privește Marocul, iar Franța ca mulțumită pentru acest serviciu nu va împiedeca nici ea mersul cuceritor al Englezilor, în Egipt. Singură Germania privea cu ochi răi la întărirea rivalei sale seculare, dar grija și atenția cu care sânt tratați comercianții germani în Marocco, o desarmează și pe ea. Astfel în ciuda tuturor convențiilor și împotriva conferenței dela Algeziras, Franța își va face penetrațiunea sa mai mult sau mai puțin pacificatoare în împărăția Sultanului de Marocco. Casablanca a ajuns pentru totdeauna în mâinile francezilor, iar din nord-vest trupele franceze înaintează din ce în ce mai sigur.

Cele mai nouă știri vestesc din Tanger, că în Fez, care este impresurat de triburi situațiunea este foarte gravă. Baniți sânt pe sfârșite și se simte din ce în ce mai mult lipsa de hrană. Consulii încă constată acest lucru și cer cel mai grabnic ajutor.

Din Casablanca s'a anunțat că trupele lui Bruliard, au avut între Cintra și Lalaigo, o luptă sângeroasă cu triburile. Aceasta dovedește că de departe au înaintat francezii.

Din Tanger se telegrafează că triburile au fost din acele părți au fost zdrobite cu desăvârșire într'o luptă. Se mai așteaptă încă dinspre Cintra și Lalaigo, vr'o zece mii de răsculați.

Fallières la Bruxelles. Președintele republicii franceze rentoarce vizita regelui Albert, sosind astăzi în Bruxelles. Pe întreg parcursul dela

gară, până la palatul regal unde va sta Fallières, împreună cu Cruppi, ministrul de externe al Franței, i-s'au făcut ovații nesfârșite. La banchetul dat de regele Belgiei, s'au ridicat toast din partea regelui și a lui Fallières, accentuându-se nu numai prietenia dintre cele două state, ci și strânsa legătură comercială dintre ele.

O explicare.

Un biet Român avea un ciasornic fin de precisiune, care însă într'o bună zi s'a oprit fără veste...

Ciasornicul cât de precis
Defecte și el are.

De s'a oprit, — n'o fi fost uns,
Sau a fost uns — prea tare...

X.

INFORMAȚII.

ARAD, 10 Maiu n. 1911.

— **P. S. Sa Episcopul Miron E. Cristea** va pleca săptămâna viitoare pentru mai mult timp la băi în străinătate.

— **Testamentul episcopului Szabó.** Citim în *Unirea* că defunctul episcop al Gherlei a lăsat cu legământ testamentar bani și bunuri imobile în preț de 120 mii coroane, cari să se folosească spre acoperirea lipsurilor culturale ale Gherlei.

Funerariile adormitului în Domnul s'au celebrat Vineri, săptămâna trecută, de I. P. S. Sa mitropolitul Victor Mihali asistat de P. S. Lor episcopii Dr. Demetru Radu și Dr. Vasile Hossu, participând ca public jeliitor reprezentanții tuturor autorităților locale și numărös cler și popor din dieceză.

— **Cea din urmă frază a vieții arhiducelui Iohann.** Procedura civilă începută acum un an în cauza averii fostului arhiduce austriac Iohann Salvator s'a isprăvit în 6 a lunii acesteia. Iohann Orth după lege a fost declarat mort, în baza cercetărilor amănunțite cari s'au făcut de un an de zile pentru descoperirea lui, dar fără să fi avut nici un rezultat. Motivele acestei sentințe au fost că n'a putut nimeni dovedi în mod acreditabil că din 12 lunie 1890 l'ar fi văzut undeva, și e încontestabil că vaporul Sainte-Margueritte cu prilejul uraganului din 20 lunie acelaș an a suferit naufragiu înainte de ce ar fi ajuns la Walparaiso. Fiind arhiducele cunoscut ca un om cu voință de fier nu se poate invoca nici un motiv care să-i justifice o viață de pustnicie în vreme de douăzeci de ani, căci în ziua când a plecat din *La Plata* a scris singur avocatului său din Viena, ca corespondența să i-o trimită de aci înainte în Walparaiso unde se va stabili definitiv. Faptul acesta probează că nu a avut nici un motiv să-și tăinuiască domiciliul, prin urmare toate știrile publicate de ziare în cursul anului din urmă, că a fost văzut prin cutare loc,

sânt din domeniul basmelor, toate acestea epitropii averii celui au fost desărcinați de șla și tot ce a rămas pe urma celui Iohann a trecut în proprietatea archiducelui Iosif Ferdinand.

— **Mortii noștri.** *Dionisiu Sidacul* în Băița și membru în congresul mitatensă a Hunedorii, a repauzat în n. în vârstă de 56 de ani.

— **Maiatul gimnaziului** din se va ținea Duminică în 1/14 Mai. În caz de vreme rea în Duminică toare (8/21 Mai) în pădurea „Căpâlnă”. Taxă de participare după plac, în „fondului școlarilor bolnavi” dela gimnaziu. Pe toți binevoitorii gimnaziului vede bucuros: *Comitetul arhiepiscopiei*

— **Advocat român în Tășnad.** Prin mătorul aviz: Am onoare a Vă aduce la cunoștință că mi-am deschis cabinetul de advocație în Tășnad (com. Selaj, județ. Arad). Cu stimă: *Dr. Alexandru Avram* avocat.

— **Aviațiunea în serviciul armatei** din data cu primăvara se întetesc și știința aviațiunei. Piloții obosiți de antrenajul și atelierul cât a ținut iarna, se avântă de apele vădudului, și după cât se vede Londra mâne se va ține aci un mare aviativ la care vor lua parte paisprezece dintre aceștia se află și Blériot împreună cu Graham White. La acest meeting va participa ministrul de război statul major și mulți ofițeri din armată și marină și două sute de deputați. Programul va include și spionajul, aruncarea bombelor din avion, și schimbul de telegraf și transportul de alimente și tunuri peste pe vârful munților.

— **Excursiunea Suveranilor** români în Dunăre. Suveranii și principii moșteniți Sâmbătă Bucureștii, pentru anunțata excursiune pe Dunăre.

La plecare, au fost întâmpinați în Nord de mai mulți miniștri și înalți oficiali țării.

În drum spre Oltenița, Suveranii au fost aclamați în toate gările de cătră țării și elevii școlilor rurale. Orașul Oltenița pavoazat. Un pavilion fusese ridicat pentru primirea Suveranilor.

Echipagiile Yachtului „Stefan cel Mare” torpilorului „Vasile Lupu” au dat o primă vizită Preotului Georgescu, revizor eclesiasc și toereul Papian, au urat înalților oaspeților să veni. Apoi augustii excursioniști și au îmbarcat pe cele două vase și au plecat pe largul Dunării.

În dreptul Olteniței, pe malul drept au aflu autoritățile bulgare și un public numeros, cari au aclamat pe Suverani.

La Giurgiu s'a făcut o primire foarte frumoasă. Orașul și portul erau splendid pavonate și un public imens au primit pe excursioniști. O companie din țara 5 Vlașca a dat onorurile. Într'un moment ridicat se fac prezentările. Yachtul românesc împarte apoi trecând prin fața, Rădăuții frumos pavoazat, unde autoritățile bulgare au făcut ovațiuni excursioniștilor.

La 7 și 15 m. seara Yachtul românesc a fost salutată de autorități și mulțime. Doamne au oferit Reginei și Prințului flori.

Magazinul de Mobile

Armin Krausz

Cel mai mare și mai bine asortat magazin în Ungaria. Mare depozit în obiecte fine, până la cele mai fine. Mobile mai bună calitate o specialitate: Mobile din lemn masiv, lucrat cu aplicație. Prețuri fixe. Comandele se efectuează prompt și corect. Timișoara-centru, Strada Zăpolya No. 10.

Augustii excursioniști au rămas peste noapte în port. A doua zi dimineața au plecat spre T. Măgurele, unde au ajuns la ora 10. D. De-lavrancea, prefectul județului și primarul, împreună cu școlile și cu un public imens, au primit pe excursioniști.

Primarul Burcă a rostit o cuvântare de bine-venire. M. S. Regele se îndreaptă apoi spre pavilionul înadins construit. După facerea prezentărilor, Suveranul a trecut în revistă școlile, societățile și armata.

Apoi yachtul Ștefan cel Mare se îndreaptă spre Corabia, unde ajunge la orele 12 și 45 m. Mai bine de 10.000 de oameni așteaptă sosirea excursioniștilor. La debarcader prefectul Brabetianu urează bun sosit. Primarul prezintă tradiționala pâine și sare. M. S. Regele, împreună cu principii, trec în revistă compania de onoare, pe cei 300 veterani adunați în port, corporațiile de meseriași etc.

În salonul de recepție se fac prezentările. Corul gimnaziului intonează imnul regal.

La ora 1 și un sfert yachtul regal părăsește portul. Până la Bechet e însoțit de mai multe vapoare, cu persoanele oficiale.

Suveranii se îndreaptă spre Porțile-de-fer. Apoi se înapoiază la Crivina, unde petrec noaptea.

Marti, au rămas la Petroșani, pentru ca a doua zi să plece spre Cernavodă, unde vor înnopta.

Vineri, familia regală vizitează pescăriile de pe canal. La 1 jum. p. m. pleacă la Cetal, unde înnoptează.

Sâmbătă dimineața suveranii și principii moștenitori se duc la Tulcea, de acolo la Sulina, unde fac o excursiune pe mare până seara.

Duminică dimineața excursioniștii pleacă din Sulina spre Hiroova. Luni dimineața părăsesc Hiroova, îndreptându-se spre Cernavodă, de unde la ora 10 dim., pleacă la Constanța cu trenul.

— **Primejdie sârbească.** Atentatul plănuț la Sinaia contra moștenitorului austriac Franz Ferdinand, cu toate desmintirile oficioase și eșecul dovedit se țese înainte cu multă precauțiune. De câteva zile moștenitorul petrece în Zimony și pentru siguranța lui s'au luat cele mai întinse măsuri de precauțiune. Cu toate acestea s'a dat de urma unor oameni străini, veniți în oraș din Sârbia, fără să știe nimeni cine sânt și când au venit. Cei doi străini au fost arestați și fiind că se crede că e vorba despre ceva complot, întreagă granița dinspre Sârbia a fost împănată cu trupe de ostași și jandarmerie. Autoritățile desvoltă o activitate febrilă pentru a înlătura orice primejdie venită de dincolo de Dunăre.

— **Ravagiile scumpetei.** Scumpirea traiului care atinge atât de greu mai ales clasa de mijloc își arată urmările în toate părțile, căci după cum se anunță din Shanghai populația de aci a înscenat mari tulburări din cauză că negustorii de alimente nu vroiau să scadă prețul urezului. Populația infuriată a distrus vre-o douăzeci de prăvălii de orez, o drogherie și locuința mai multor mandari. Autoritățile au arestat pe mai mulți manifestanți. Și când mulțimea a cerut extradarea captivilor fără să fie ascultată, a atacat palatul prefecturii și al judecătoriei, distrugând tot ce-i ieșea în cale. Au fost răniți mai mulți angajați și polițiști care neputând restabili ordinea au cerut ajutorul puterii armate.

— **Apel.** Parohienii din Rapoltul-mare voind să-și edifice din nou școala confesională, ne-dispunând de mijloace materiale îndestulătoare — fiind numai un an de când și-au renovat biserica — apelează pe această cale la sprijinul tuturor Românilor de bine, să binevoiască a contribui cu obolul lor pentru de a putea aduna o sumă suficientă pentru edificare.

Subscriși nădăduim, că Românii de bine, — cari doresc înaintarea poporului nostru românesc și cari doresc, ca altarele în cari s'a cultivat dragostea de legea și de limba noastră strămoșească să nu se peardă, — nu vor pregeta a veni în ajutorul poporului nostru, care deși sărac, lucrând în parte pe moșiile domnilor, a asigurat salariul învățătoresc, în conformitate cu legea, din ale sale puteri, — fiind în comună și școala de stat pentru a putea acoperi cheltuielile cu edificarea școlii. Ofertele marinimoase, cari se vor cvita pe cale ziaristică, rugăm să se trimită pe adresa epitropiei parohiale române gr.-ort. în Rapoltul-mare (Nagy-Rápol, per Piski). — Rapoltul-mare, în 5 Mai n. 1911. — *Vasile Păltinean*, paroh, *Lazar Danciu*, epitrop.

— **Reclamă japoneză.** În ziarul «Karanaua Șim-bun care apare în Yocohama, au apărut următoarele rânduri:

«Sânt o femeie foarte drăguță, cu părul bogat, care se mișcă ca pânzele de nori, fața mea are strălucirea de mătăasă a florilor, corpul meu e delicat ca trestia, și sprincenele mele sânt arcuite ca ale Craiului nou. Avera mea e îndestulătoare, ca împreună cu iubitul să cutrierăm lumea și apoi să ne stabilim în colțișorul nostru retras.

Eu în timpul zilei, voi privi gingașele flori și noaptea, alba lumină a lunii. Dacă se află vre-un bărbat care să fie cult, înțelept, frumos, priceput și de bună familie, vreau să mă căsătoresc cu dânsul pentru viața aceasta și să împart cu el plăcerile, ca mai târziu să ne odihnim sub un mormânt, deasupra căruia va fi înălțată o lespede de marmoră ce va împreuna culorile apusului de soare».

Frumos, nu este așa?

— **Păcate omenesti.** Haina preotească părea că e perdeaua ce desparte omenimea de suferințele stângiere cari bătătoresc căile Domnului. S'au dat însă cazuri cari dovedeau că nici rasa de șiac nu poate aminti patima deslănțuită în sufletul omului și tot așa sânt tentați și preoții de ispită ca orice muritor. O dragoste tănuțită sau ura ce mocnește pe ascuns își găsește tot așa lăcaș și în inima preotului ca și în a oricărui alt muritor. Așa s'a întâmplat că în satul roman Crema preotul în decursul cuminecătorei a observat că cineva i-a pus în potir otravă și de fapt s'a dovedit că vinul era amestecat cu acid sulfuric. S'a făcut o anchetă și drept rezultat poliția a arestat pe cei doi capelani ai comunei cari voiau să se scape de bătrânul preot neputincios.

— **O glumă fatală.** Ieri când da să iasă din gara Timișorii un tren vicinal, un grup de ostași dela regimentul de infanterie manevra în lungul liniei. Trenul înainta încet de tot și un flăcău, drept glumă, a pus arma la ochi și a țintit asupra frânarului de serviciu. În nădejde că cartușul orb nu-l va putea atinge la depărtare de 30 de pași cât era până la el. Gluma s'a sfârșit însă prost căci cartușul a pătruns în pieptul frânarului producându-i o arsură destul de gravă. Frânarul după ce s'a oprit trenul a fost luat de armată și dus la spital. Rana pricinuită nu e mortală și dacă nu se vor ivi complicații de înveninare se va vindeca în curând. Contra ostășului însă s'a pornit cercetare disciplinară, care-i va lua desigur pofta să mai tragă asupra oamenilor.

× **Noutăți de ridicul,** geante de mâni, cofere, articole de sport, rachete pentru tenis, bile și nețua, fotbal, mingii, bastoane, parfumuri, apă de Coloniri apă de păr, praf de dinți, săpun, perii, pieaptene și articole de modă se află cu prețuri moderate la **Hegedüs Gyula**, Arad Andrassy-tér 15.

Dr. VICTOR GRAUK.

Medic universal, medic școlar calificat, profesor de igienă.

Institut de dantistică.

Arad, Andrassy-tér Nr. 22. — Etajul I în fața palatului administrativ (comitatului)

Mișcare culturală și socială.

Petrecerea din Ațel (lângă Mediaș). Ni-se scrie: Ziua a doua a sf. Paști, adică în 26 Aprilie a. c. a fost o zi de bucurie pentru poporul din comuna Ațel. Tinerimea română din aceasta comună fără deosebire de confesiune sub conducerea dlui inv. Mihail Tatar a dat o reprezentație teatrală. Inceputul s'a făcut la orele 7 seara, când sala cea mare a casei comunale era ticsită de lume.

Producțiunea a avut un succes atât de frumos încât a stors admirația, nu numai a poporului nostru, ci și a poporului săsesc din loc.

S'a dat întâi piesa „Țiganul la cătane” de E. Suciu. Deosebit de bine a jucat țaranul M. Tăbăcariu apoi Z. Florea și Constanța Neamț, stărnind mult haz și storcând aplauze călduroase. A urmat piesa „Dragostea Uncheașului” de V. Ranta, la care s'au distins feciori și fete, între cari i-am însemnat pe următorii: Maria Calburean, N. Tăbăcariu, Ana Berteau, Z. Florea, N. Ghicășan, I. Ignat, I. Țoțea și M. Sopotăcean.

Urmează apoi dialogul în versuri de E. Suciu „Au plecat la târg de vite” predat într'un chip natural de tinerii N. Țoțea și Gheorghe Diac. Foarte bună impresie a făcut apoi intrarea în sală a 7 feciori conduși de harnicul econom Toma Calburean tată a 4 copii, îmbrăcați în costum național de călușeri, jucând următoarele jocuri naționale: „Banul Mărăcine”, „Resteul”, „Brândușia” și „Romana”, care a plăcut nespuse de mult publicului.

În pauză părintele Vasile Stoian, prin o vorbire potrivită în care spune poporului, că aceste zile luminate și mărețe, prin învierea Dlui, ne-au adus nouă lumină, prin care deși nu în toate zilele, dar cel puțin la zile însemnate ne putem distra și noi pentru a uita năcazurile zilnice. De Dumnezeu ca conducătorii vrednici asemenea domnului preot Vasile Stoian să se găsească în toate comunele locuite de români.

Di învățător Mihail Tatar conducătorul petrecerii mulțamește apoi publicului și diletanților pentru truda lor, arată că unul între jocurilor cari au menirea de a răspândi lumină și cultură între poporul nostru, primul loc îl ocupă „Teatrul” arată mai departe cât de scumpă și neprețuită este învățătura zicând că nu acela e om sărac, care n'are părinți, ci acela, căruia îi lipsește învățătura.

Nu mai lauda se poate aduce acestor conducători.

După terminarea reprezentațiunei a urmat joc până în zorile zilei următoare.

S'a încasat suma de 114 cor. Peste taxă au plătit: Petrea Oprea, paroh Prostea mică 4 cor., Heinrich Fabbini, preot ev. luth. din loc 1 cor. 40 fil., Iohann Nemencz, notar comunal 1 cor., Ioan Isip, paroh în Sintioana 40 fil., S. Levi 2 cor., Ioan Popoviciu, inv. în Mercheasa 40 fil.

Mercheasa, la 8 Mai 1911.

Ioan Popovici, învățător.

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsuri sudungară

Temesvár Gyárváros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsuri noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe «landaner» cu preț. moderate

ECONOMIE.

III. Cooperativele productive.

O altă grupă însemnată de cooperative productive o formează fabricile de spirt și zahăr, morile și brutăriile.

Unde desfacerea cartofilor sau a sfeclor e anevoioasă sau nu destul de favorabilă, prin prelucrarea lor, să poate ajunge la o valorizare mai avantajoasă.

În condițiile noastre economice însă, unde fabricarea zahărului și mai ales a spirtului e legată de legi speciale și de licențe, cari se dau de obicei boerimii scăpătate, pentru că să o precupească la ovrei; acest ram de producție nu prea are importanță pentru mișcarea noastră cooperativă. El formează mai mult un obiect de studiu al claselor privilegiate, sau e posibil în țările unde egala îndreptărire e respectată. Că o să aibă o mare dezvoltare în sistemul cooperativ, ne dovedesc datele statistice ale cooperativele din Germania și Franța, unde acest soi de întreprinderi găsește o aplicare însemnată.

Fiind spiritul de întreprindere atât de puțin dezvoltat la români, o deosebită importanță nici cooperativele pentru producerea electricității n'au. Înființarea lor reclamă cunoștințe tehnice temeinice și puteri foarte ieftine de producție, de aceea e bine ca astfel de întreprinderi să se lase mai ales pe seama comunității politice.

De interes ar fi pentru noi morile și brutăriile, cari au luat în Franța o dezvoltare atât de desăvârșită, încât au servit de model tuturor celorlalte țări.

În comune rurale mai mari, sau în apropierea orașelor de ambudență producție de grâne, aceste cooperative pot și din punct de vedere financiar să se desvolte destul de bine, de oarece cumpărarea produselor brute dela membrii se face în condiții mai avantajoase, iar asupra calității e totdeauna garanție. Mai rămâne ca desfacerea să se facă cu ușurință și în împrejurări favorabile.

Să nu să caute câștiguri mari și neasigurate, ci după puțină întreaga vânzare să se încheie pe bani gata.

Nesuccesele acestor întreprinderi, cari în decursul vremii s'au semnalat ici și colo, în cele mai multe cazuri au fost pricinuite de aceste imprudențe. Mai departe, ca să se poată suporta concurența întreprinderilor private, multe cooperative și-au făcut mori cu instalațiuni enorm de costisitoare, au angajat pentru un interval lung un capital mort, ce nu se poate amortiza așa ușor. Calitatea mașinilor întreprinse în aceste instalațiuni, nu a fost asigurată și controlată și astfel dese reparaturi au mărit spesele de producție într'atât, până când rentabilitatea a fost exclusă.

Ca să se încunjure aceste daune, în Germania mașinile și instalațiunile acestor întreprinderi se controlează până în cele mai mici amănunte de biroul tehnic, care funcționează la centrala cooperativele și astfel se împiedică tragerile pe sfoară împreunate cu furnizările de mașini.

Mai rentabile s'au dovedit acele cooperative productive, cari pe lângă mori au înființat și brutării. În astfel de cazuri întreg venitul ce rezultă dela producerea făinei și a pâinei intră în punga agricultorilor, ca primii producători de mărfuri brute.

Consumul de pâine fiind mai mare la orașe, pe de-o parte în urma populației mai mari, pe de altă parte neavând fiecare familie întocmiri pentru facerea pâinei, e natural ca brutăriile să se desvolte mai mult în aceste centre.

Orașele Franței, în cari găsim atâtea sindicate și tovarășii de consum, unde desfacerea pâinei se face cu ușurință, ne pot servi cu multe experiențe și învățături, ce privește cooperativele de brutării.

Chiar din aceste mici exemple putem vedea un lucru și anume: pentru că binefacerile cooperativele să poată să ia o mai mare întindere, e de lipsă ca întreaga populație mai lipsită, să se înroleze sub pavăza acestui sistem, fie ca producători, fie în calitate de consumatori.

Adunarea generală a »Fortunei«. P. T. Domni și societăți, cari au subscris acții la înființându-l institut general de asigurare „Fortuna”, societate pe acții în Sibiu, se convoacă prin aceasta la **adunarea generală constituantă**, care se va ținea **Duminică, în 14 Maiu** st. n. 1911, la orele 10 a. m. în sala muzeului „Asociațiunii” din Sibiu, pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Constatarea acționarilor prezenți și a voturilor ce reprezintă.
3. Raportul fondatorilor și constatarea prin adunarea generală a capitalului societății subscris și a sumelor plătite în contul acestui capital.
4. Deciziune cu privire la înființarea societății.
5. Votarea absoluturului pe sama fondatorilor.
6. Stabilirea statutelor societății.
7. Alegerea membrilor direcțiunii și ai comitetului de supraveghere și
8. Încheierea adunării.

Sibiu, la 27 Aprilie 1911.

Fundatorii.

BIBLIOGRAFIE

Viața românească nrul 3 a apărut cu următorul sumar.

- A. Xenopol, Descălecarea Munteniei.
M. Sadoveanu, Bordenii.
I. Petrovici, Ideile filozofice ale matematicului H. Poincaré (sfârșit).
M. Codreanu, Sonet (Et in Arcadia ego!)
I. D. Tranjanescu, Două cule în Măldărești (Vâlcea) (cu două ilustrații).
Colaboratorii revistei, Note pe marginea cărților (Cu paloșul).
Ilie Bărbulescu, Din lumea balcanică (Ce falș cunoaștem pe Bulgari).
Izabela Sadoveanu, Cronica literară (Lafadio Hearn).
Dr. M. Manicată, Cronica medicală (Hrana copiilor mici).
T. A. Bădărău, Cronica științifică (Evoluția climatului).
I. G. Duca, Cronica externă (Lupta împotriva lorzilor).
O. Botez, Cronica teatrală (»Salomea«, »Gringoire«, »Maman Colibri«, »Cid«).
G. Topârceanu, Cronica veselă (Un romantic — Testament).
P. Nicanor & Co. Miscellanea (Pentru d. C. Graur. — Iarăș »Moș Gheorghe la Expoziție«). — Un proces »literar« caracteristic moravurilor noastre).

Noua Revistă Română de sub direcțiunea d-lui C. Rădulescu-Motru a apărut cu următorul sumar:

- Noutăți: Filosoful W. Wund despre progresul culturii. — Protestul artiștilor germani contra snobismului francez. Conferințele d-lui Raoul Allier.
Politica: C. Rădulescu-Motru. Ce mai așteptăm noi dela politică?
Cestiuni actuale: Dem. I. Todorescu. Temeiurile științifice ale conservatismului.
Psihologie Socială: I. Nisipeanu. Sentimentele eului și viața socială.
Literatură: N. Stănescu. Rondel (versuri). Mihail Cruceanu. Taina micului Andrei. Giovanni Pascoli. Fides. Villiers de l'Isle-Adam. Regina Ysabeau Mark Twain. Motanul lui Dick Backer.
Cărți noi: Titu Dinu. Din publicațiile societății filologice.
Discuții: V. Pârvan. Întâmpinare la articolul d-lui A. D. Xenopol.
Însemnări: Conservatismul și noblețea. — Domnul Cuza răspunde... — Influența lui Nietzsche asupra tinerii generații franceze. — »Das moderne Berlin«. — Telefonistele...
Revista Revistelor: Viața Nouă. — Națiunea. — Revista Culturală. — La Voce. — Revue Bleue. — Memento.

DICȚIONARUL

numirilor de localități cu poporații română din Ungaria, compus din încredințarea Asociațiunii pentru literatura română și cu poporul român de S. Moldovan și Nicolae Togan. Prețul 5 Cor. plus 20 fil. porto. Se procura la Librăria Tribunei, Arad.

La Librăria „Tribunei” se află de vânzare Dr. Onisifor Ghibu, *Cercetări privitoare la situația învățământului nostru primar și cultura populară à Cor. 1 plus 5 fil. porto*

- 591—592 Fundescu D. C. Basme.
593 Andreev. Povestea celor 7 spânzurați.
594—595 Zola. Tereza Raquin. Roman.
596—599 Dufresne. Jocuri de șah.
600 Densușianu. Tradiții și Legende.
601—602 Flamarion. Lumen.
603 Demetrescu Traian. Intim.

POȘTA REDACȚIEI.

Clopoțel. Vă rugăm să faceți D-v. raportul cum credeți de cuviință.

G. B. (Reteag). Avizul trimis numai pe lângă taxă de 4 coroane se poate publica.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
„Tribuna” institut tipografic, Nichin și c.

MOBILE

din cauza schimbării localului se vând cu prețuri

ieftine

în fabrica de mobile ale

REISZ

Oradea-mare-Nagyvárad

dela 1 Mai în Rákoczi-ut 14.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 a. p.

CREDIT

pe ipotecă, pe schimb
și pentru oficianți mijlocește mai avantajos:

Herzog Sándor

Arad, Str. Weltzer János 15.

— — Telefon No 376. — —

PUBLICAȚIUNE.

Frații Bratu, arîndatori ai domeniului Luțan din Vidraseu, au de vîndut 250 de oi fătate. Să bîrșană, soiu ales din o turmă de 500 oi fătate. Oile de vînzare, nu se scot din turmă numai acelea mai bune, ci se împart în două părți, sîndu-i-se cumpărătorului dreptul de a alege.

Doritorii de a cumpăra să poftescă la fața locului în Vidraseu (Vidrászeg) și stațiune de tren în Nyárádtó (comitatul Kisküküllő).

LUCZA JÓZSEF

Atelier chimic p. curățitul hainelor Szeged, Laudon-u. 9.

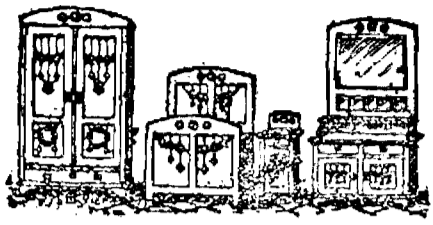
PRIMEȘTE:
vopsirea și curățirea hainelor bărbătești femeiești de copii și preoțești, postav, de mobile, haine de doliu etc. Mai departe primește curățirea penelor de pat, cu mașina prin ce își redobîndesc culoarea albă și uscățimea originală și vor fi scutite de praf. Comandele din provincie se efectuează imediat.

Illustrate

vederi din Arad, peisaguri, steluri și motive românești se pot căpăta

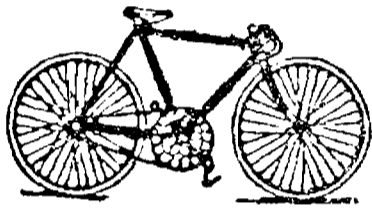
„Librăria Tribunei”

Arnold Baumann Alba Iulia: Gyulaf-vár
fabrică și magazin de mobile

Magazinul de mobile executate în atelierul propriu cel mai mare din Ardeal. Mare asortiment de mobile gata ș. a. aranjamente pentru prînzilor, dormitor, salon și odăi domnești. — COVOARE, perdele saltele pentru pat etc. și totfelul de lucrări în branșa aceasta se execută prompt. Atelier de tapeterie și decorație. Fabrică de matrațe din fir galvanizat. — Intreprindere de pompe funebre. — Fabrică de mobile (Alia) Aind-Nagyened. CATALOGUL se expediază pentru 2 cor, — sau ulterlor să se trimită — îndărapt.

Bicicletele de renume mondial:
THE CHAMPION și PREMIER

cu osie campanilară roată automată (cu frînă liberă) se vînd pelângă garanță de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără de nici o ridicare de preț în rate lunare de 12 și 15 cor. precum și — părți alcătuitoare pentru biciclete — ca gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. În urma circulației mari unde în toată Austro-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus — în mare cu preț original de fabrică. —

Láng Jakab și fiul

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare Budapesta, VIII., József-körut 41. Filiale: Baross-tér 4 și în Buda, II., Margit-körut 6. Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

CANARINI

Cele mai frumoase cântărețe moderne ce cântă ziua și la lumină. Cântăreață tânără 4, 5 fl. de 1 an 5, 6, 8, 10 fl. Renumitele canarine Seifert și verzi dela 10 fl. în sus. Ouătoare 1, 2, 3 și 4 fl., după soiu. Catalog de prețuri despre papagal, pasări transmarine mămuțe și câini de soiu se capătă înainte trimițînd 20 fl. Pentru ajungerea comandelor la loc în viață se garantează. — Comandele se pot face la

DIÓSZEGHY és Társa, Oradea-mare-Nagyvárad.

Cea mai mare prăvălie de animale din Ungaria.

Fabricația cea mai bună de

PIELE

și de tălpi, fabricația proprie de partea de sus a ghetelor, în asortimentul cel mai mare, cu toată scumpetea se găsesc cu prețurile cele mai ieftine în magazinul de piele al lui

Gyöngy Sándor

BUDAPEST III., Tavasz-u. 1.

Distins cu diploma de recunoștință în anul 1904.

Catalogul ilustrat a prețurilor gratuit.

on Tolstol. 11

RĂSBOIU ȘI PACE.

ROMAN.

Trad. de A. C. Corbul.

(Urmare).

„Stii ce, zise Pierre, ca și cum i-ar fi venit în clipa un gând fericit, m'am gândit serios la aceasta! Aceasta neregulată nu mi dă proiect să iau vre-o re. Mă doare capul de ea și mi isprăvesc banii... Invitat și în seara aceasta, dar nu mă duc. Dă-mi cuvîntul tău de onoare că vei înceta să-i vezi. Ti-l dau.

IX.

„Pe ceasul unu după miezul nopții, când Pierre și părți de prietenul său. Stăpînea una din acele luminoase de Iunie, cum numai la Petersburg; Pierre se urcă într-o trăsură cu hotărîrea neîntărită de a se duce acasă. Cu cât înainta însă mult, cu atât își dădea seama că-i va fi cu neputință să doarmă în noaptea aceea frumoasă ce părea că-i dădea, ori amurgul vre-unei zile senine. Privirea se îndrepta departe în străzile deșarte. Pe drum își amintea că societatea obișnuită a jucătorilor trebură se fi adunat la Anatol Kuragin; după jocul de șah venea băutura și mai tîrziu una din plăcerile ale lui Pierre.

„Mă duc?” își zise el și se gândi la cuvîntul dat lui Andrei.

Dar cum se întîmplă adeseori oamenilor fără voință, îl cuprinsese un dor năpraznic de a mai petrece odată o noapte de orgie și se hotărî să meargă la Kuragin; tot spunîndu-și că făgăduiala dată lui Andrei n'avea nici o valoare, deoarece făgăduise mai înainte lui Anatol că-l va vizita; că la urma urmelor făgăduințele acestea nu sunt decît niște simple convențiuni, ca nimeni nu era sigur de ziua de mîne, că peste noapte poate să moară, că odată cu viața perdeă onoarea, dezaonoarea și orice. Acestor reflecțiuni, cari de obicei răsturnau adeseori hotărîrile sale cele mai statornice în aparență: Pierre cedă încă odată și intră la Kuragin. Ajuns pe peronul unei case mari, situată alături de casarma quarzilor, Pierre se urcă pe o scară luminată și văzînd o ușă larg deschisă intră înăuntru. În vestibul nu era nimeni. Cuprinsul mirosea a vin: sticle goale, paltoane, mantale ofiteresti, galoși, erau împrăștiate în toate părțile; de departe se auzeau strigăte și glasuri bărbătești.

Jocul și supeul se stîrșise, dar nimeni nu plecaseră încă. După ce și scoase paltonul, Pierre intră în altă odă, unde se vedeau resturi de mîncare și unde un lacheu, în credința că nu e văzut de nimeni, bea în ascuns restul de vin de prin clondire. Mai departe intră un al treilea salon, în mijlocul unei învălmășeli de chiote și de risete, se auzea un mormăit de urs. Opt tineri steteau de-a valma în fața unei ferestre deschise, trei dintre ei se jucau cu un pul de urs pe care doi îl țineau de lanț, asmuțîndu-l contra celui de al treilea, ca să-l sperie.

- Eu pariez pentru Stievens! strigă unul.
- Dar să nu-i ajute nimeni! strigă al doilea.
- Eu pentru Dologhow! strigă un al treilea.
- Kuragin, desparte-i!
- Hai, lăsați ursul în pace, e vorba de o prinsoare.

— Dintr'odată s'o bea, altfel nu se prinde! strigă un al patrulea.

— Jacobe, o sticlă...! urlă stăpînul casei, un tânăr înalt și frumos ce se ținea în mijlocul grupului numai în cămașă și descheiat la piept.

— Așteptați, domnilor, a venit scumpul nostru Petrușka, rosti el, adresîndu-se lui Pierre.

Un tânăr de statură mijlocie, cu ochii albaștri și limpezii, a cărui voce liniștită și sobră contrasta grozav cu vocile răgușite de vin ale celorlalți, îl chemă dela fereastră:

— Vino încoace, să-ți exple prinsoarea.

Îl chema Dologhow, ofițer din regimentul de gardă Semenovsky, bătaș și jucător cunoscut. El locuia la Anatol. Pierre zâmbea, privind voios în juru-i:

— Nu înțeleg: de ce e vorba?

— Așteptați... nu e încă beat. Iute un clondir, de vin, strigă Anatol și luînd un pahar de pe masă se apropie de el.

— Înainte de toate, trebuie să bei! Pierre înghiți un pahar după altul, tot ascultînd la ce se vorbea și uitîndu-se chiorș la mesenii cei beți ce se apropiaseră de geam. Anatol tot turnîndu-i să bea, îi povestea prinsoarea lui Dologhow cu englezul Stievens, un marinar. Dologhow făgăduise să bea o sticlă întreagă de rom, sezînd pe marginea ferestrei din catul al treilea, cu picioarele atîrnate afară.

— Hai, isprăvește, răspuse Anatol, oferind lui Pierre cel din urmă pahar; altfel nu-ți dau drumul!

— Nu, nu mai vreau, spuse Pierre și dîndu-și prietenul la o parte, se apropie de geam.

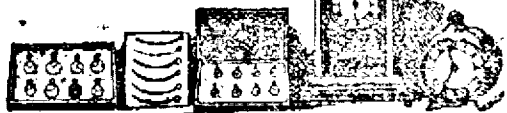
Dologhow, ținînd pe englez de braț, îi repeta limpede și lămurit condițiunile prinsoarei, adresîndu-se mai mult lui Pierre și lui Anatol.

(Va urma).

JOHAN GENSTHALER

giuvaergiu și ciornicar,
In Orăștie. Szászváros.
Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. - Să fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, repede precis și ieftin. - Serviciu conștiințios. -

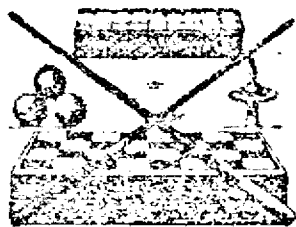
Krämer Károly

strungar

Făgăraș, Apaffy-utca Nr. 2.

Primește spre efectuare și reparare toate lucrurile ce aparțin acestei branșe, și recomandă neguțătorilor dopuri pentru butii, în orice mărime, pregătite din material excelent.

Ține în depozit în abundență mare toffelul de articli pentru fumători, gherghefuri pentru lucrul de mână etc. etc.

Comandele din provincie se execută prompt și cu cea mai mare punctualitate.

Obiectecte admirabile.

M. Schromm

mehanic

Brașov—Brassó

Hosszú-utca No. 27.

Recomandă în atențiunea onor. public din loc și jur

marele său atelier mehanic

aranjat în Brașov, Hósszú utca 27, unde se efectuează tot-felul de lucrări atingătoare în aceasta branșă, precum:

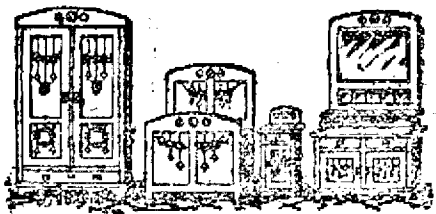
mașini de cusut, biciclete,

gramofoane și apaducte,

pe lângă prețurile cele mai convenabile și execuție solidă și punctuală.

Schuster Ferencz

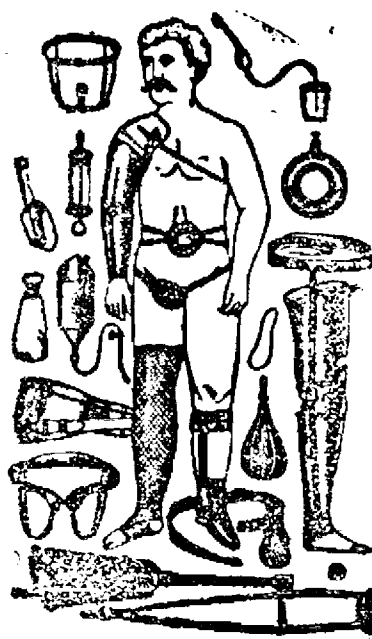
măsar pentru zidiri și mobile în Temesvár-Erzsébetváros, Korona-u. 18.

Execută după planuri proprii sau străine

mobile

pentru dormitoare, prânzitoare și saloane precum și aranjamente pentru cancelarii și prăvălii cu prețuri moderate.

HALÁSZ P. JÁN

atelier pentru bandage chirurgicale

BUDAPEST IX, Üllői

unde se află cu prețurile cele mai convenabile și b

Suspensorii, bandage pentru burtă, picioare

artificiale, ciorapi de cauciuc, benzi pentru

tarea staturii (gradehalter), mașini pentru un

sprîjinit, precum și tot felul de articole necesar

tru îngrijirea bolnavilor, preparative de fa

engleză și americană, irigatoare și injectoare.

Grijiți de adresă.

Institut de pictură bisericească în Sighetul-Maramureșului.

(Templomfestészeti Műintézet, Máramarosszigeten).

Cancelaria: Piața Erzsébet-főter No. 11, ușa 18.

Ne angajăm pentru pictarea în stil modern și foarte artistic a internelor bisericilor, icoane pe cerime, fresco, icoane pe altar, altare construite de iconostase, auritură, pictarea icoanelor de iconostas, crucifixe, icoane la încrucișarea drumurilor, pictarea icoanelor sfinte și a oricui soi de icoane bisericești.

Renovăm foarte frumos iconostase și altare vechi, iar pictarea, abducerea cu marmoră și auritura lor o executăm cu cea mai mare artă și cu prețuri convenabile, — parohiilor mai sărace eventual și pe lângă plățirea în rate.

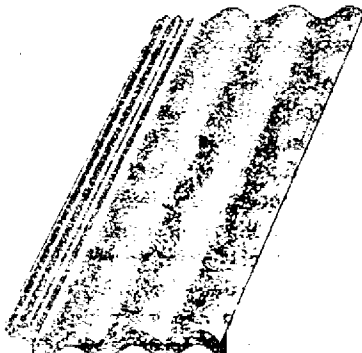
Examinarea bisericilor, măsurarea, înțelegerea mai amănunțită — la fața locului o facem gratis, cu planuri și prospecte servim cu plăcere.

Telefon No 316.

Reiber István

antreprisă de betonare și pavare reprezentantul societății de asfaltare ung. pe acții în

— Timișoara, Gyárvaros, Uri-utca No. 32. —

Primește lucrări de betonaj, pavări și tencuiri, trării, canalizări, și asfaltări. — Se vinde ciment Portland și românesc prima calitate cu prețuri duse și în orice cvant, la comande cu vagon transportată în condiții de plată foarte favorabile. La lucrări comunale și de biserici cele mai favorabile. — Prospecte de prețuri la dorință gratis. Toate comenzile să se adreseze la firma de ma

Motoare șvedeze

pentru olei brut!

(Brevetul lui Hirsch Frank, Stockholm)

în poziție orizontală și verticală.

Mașini motorice ieftine și sigure, se pot instala oriunde.

Motoare sistem Diesel.

Motoare cu gaz.

Motoare

cu benzină

în cea mai bună execuție

Execuție promptă.

Surányi Victor

inginer tehnic diplomă fabricant de mașini agricole

Bpest, V., Alkotmány

Cereți catalog.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—70 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4¹/₄, 4¹/₂, 4³/₄
și 5⁰/₁₀, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de
interes corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipes spe-
sele de întabulare, convertex datorile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

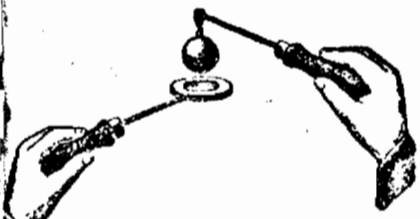
Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriu: comitatului Arad, orașului Arad, comitatului
Bichis, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)
(Lângă filiala Poștei.)

Prize pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili
demni de încredere.

In atenția susținătorilor de școale.

Requisitele obligatoare pen-
tru școalele confesionale în
cadrul legii XXVII, § 15
din 1907, se pot cumpăra
mai avantajos dela

Hábel Mátyás Géza

fabricant de recvizite școlastice
Budapesta, VII., Vas-utca No 7.

atelier de instrumente
muzicale în
Versecz
Kudrici-ut 5, colțul
străzii Deák Ferenc.

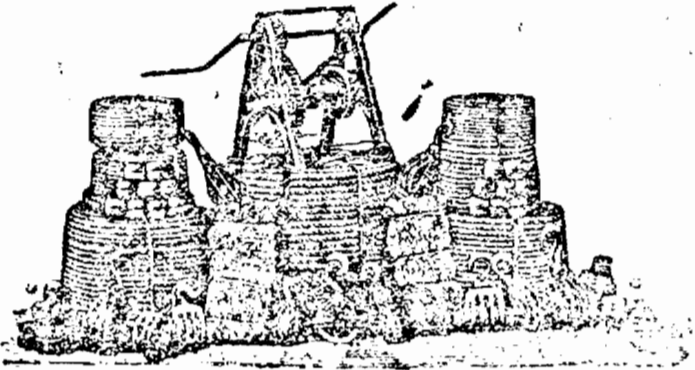
Recomandă în atenția
onoratului public din
loc și jur, magazinul
său de instrumente
muzicale provăzut cu
puteri de prima forță
unde se află, viori, tam-
burine, armonice, g a-
mofoane, tobe, cinea,
triangule, oboe, flaute,
clarinete, goanre, etc.
cari toate se pregătesc
și se repară pe lângă
prețuri moderate.
Instrumente vechi se
primesc pelângă pre-
țurile cele mai mari
posibile. Comandele
se efectuează prompt.

Funăria cea mai mare din **Joanovics János**. Tot felul de
Ungaria-sudică — este a lui funii de cânepă, de fir, brăcii, legătoare. Așezare și scurtare de funii de
cânepă pentru transmisiuni. — **Lugoj (Lugos)**. Atelierul:
strada Făgetului No 77. — Magazin și birou: Piața Izabella. —

Funării de cânepă, pentru uzinuri și economii:

Funii pentru trăsuri (pentru fân), legătoare de snopi, funii pentru boi,
opritoare ștreanguri, hamaouri, mreje p. pescari, rețele pentru cai etc.

Torturi pentru
țesături, brăuri
de cânepă și de
jută (pânză), bă-
tătoare de cânepă,
pânze (Pack)
țesături, saci de
cânepă, pânză și
jută, pânze im-
penetrabile, sbi-
ciuri, cergi și
codoriști etc. etc.
Serviciu prompt

Cornel Tunner

industrie de marmoră și granit în
Timișoara-Fabrik, Andrassy-ut No 22.
și Timișoara-Josefin, Hunyadi-utca No 4.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

pietrii monumentale

table de marmoră, statui,
etc., fabricație proprie în executare
de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, oferă
— mai ieftin ca orice concurență. —
Recomandându-se on. public roagă
cercetarea binevoitoarelor comande:

Cornel Tunner,
măiestru de sculptură în piatră.

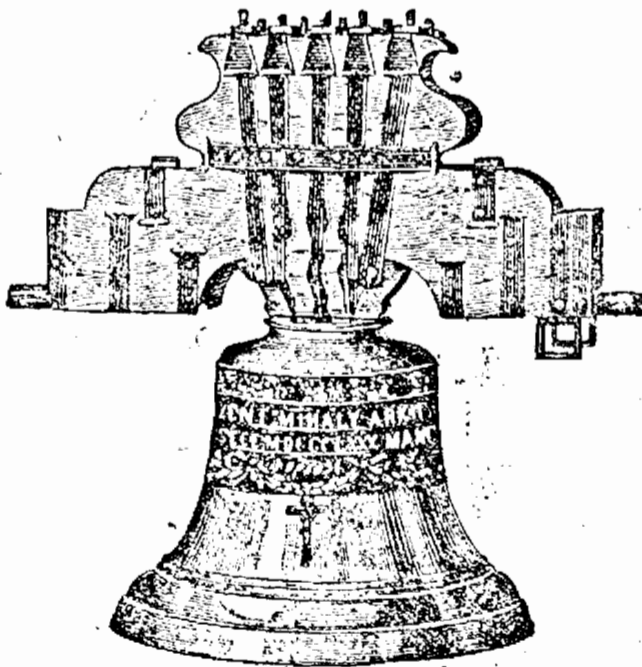
Abonați „TRIBUNA POPORULUI“!

cea mai bună și mai ieftină foaie poporală.

Michail Manchen

vărsător de clopote
(campane) de construcție
mai nouă cu sul sucitor

Sighișoara—Segesvár, Piața de Sus Nr. 168.

Firma aceasta există
dela anul 1822 și
să bucură de un
renume bun; se re-
comandă deci tutu-
ror comunelor bise-
ricești pentru — —

a lifera și re- para clopote

de toată mărimea
cu coroane de ste-
jar ori fer legat;
face și scaune de
clopote din fer bătut
pentru unul sau mai
multe clopote pe
lângă prețurile cele
mai convenabile. —
Clopote mai mici
sunt totdeauna gata.
Solvire și în rate.

Orologiu de buzunar
cu capac dublu, mecanism excelent
pentru 6 coroane
se capătă pe lângă garanță de 2 ani
precum și totfelul de
reparări de oroloage
se execută cu prețuri convenabile la
Süssmann E. orologier
Sibiu—Nagyszeben, Reisperg. 11.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru
scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

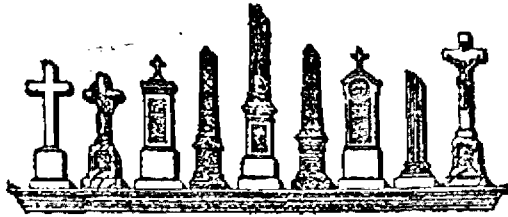
sculptori și măestrii pietrari.

Atelierul central
al magazinei: Cluji—Kolozsvar, Dézsma-u. 21.

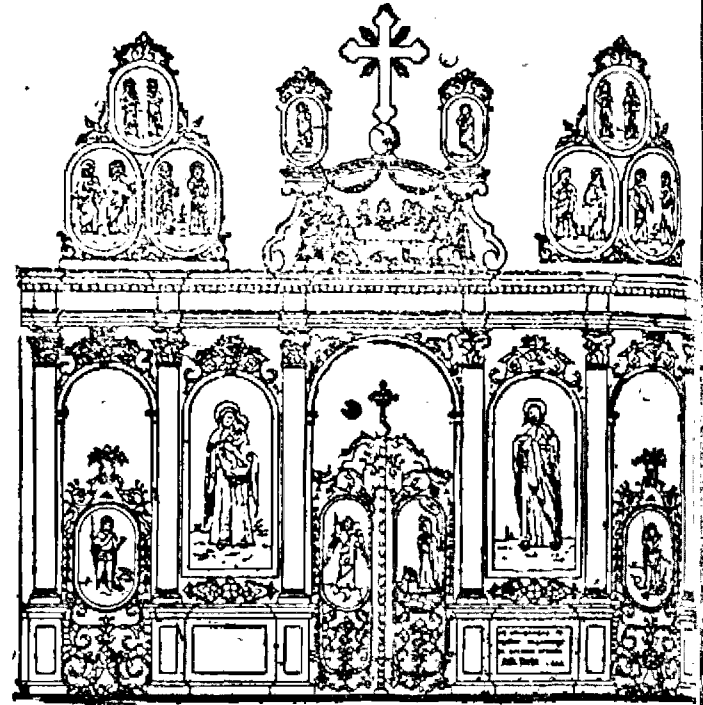
Magazin de pietrii monumentale,
fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit etc.

Biroul central:
Sibiu—Nagyszeben,
Fleischer-gasse 17.

Filiale:
Déva și Nagyvárad.

Schmidt János succesor **Schmidt Ferenc**
institut pentru ridicarea altarelor în
Budapesta, Kőbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfințe
întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform
pretenziunilor artistice și cerințelor moderne de arhitectură.
Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altar-
relor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și
primirea muncii o face pe speșele sale proprii.
Prețuri moderate. **Condiții favorabile de plată.**

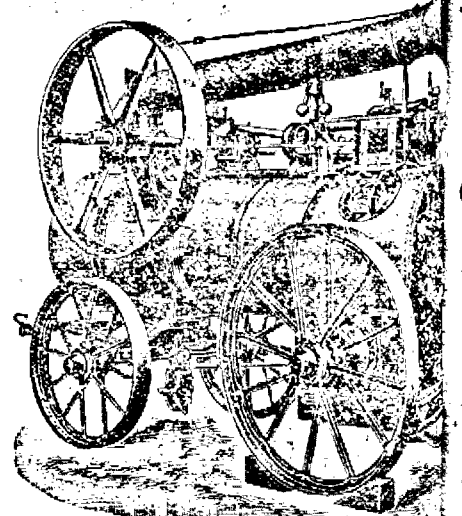
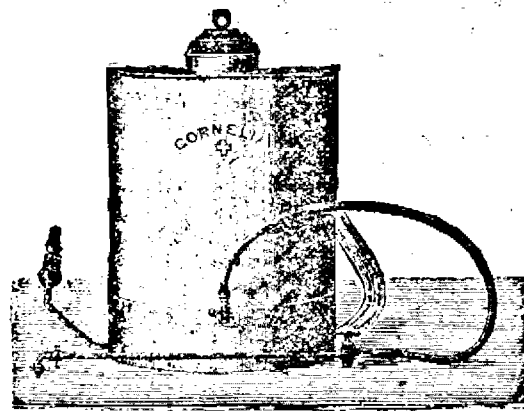
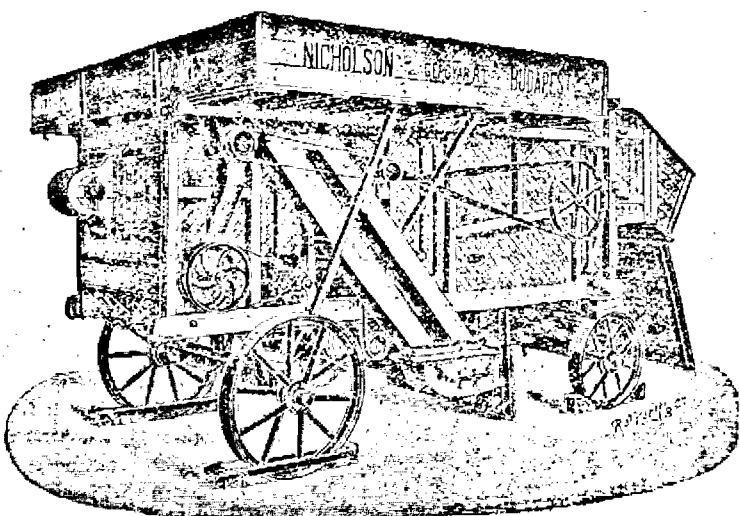
Frații Burza

Nr. telefonului 604.

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Piața Boros Béni-tér 1.

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme și mașini agricole**
cu prețurile cele mai moderate și cu platire în rate.

Cu garnituri pentru trierată și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și fact-
tractului mergem la fața locului pe speșele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. — Catalog trimitem